

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«__» «червня» 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

Тема: «Фінансовий стан підприємства та резерви його зміцнення»

Виконав(ла): Ян ПОПЕСКУЛ

Керівник: кандидат економічних наук Вікторія КОЗЛОВА

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к. е. н. доцент Вікторія КОЗЛОВА

другий розділ - к. е. н. доцент Вікторія КОЗЛОВА

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

«19» травня 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

здобувача вищої освіти ПОПЕСКУЛУ Яну Руслановичу

(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Фінансовий стан підприємства та резерви його зміцнення» затверджена наказом ректора від 20.04.2023 № 530 /ст.

2. Термін виконання роботи: з 22.05.2023 до 25.06.2023.

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, дані обліково-інформаційної системи СГД, фінансова, податкова, статистична звітність СГД.

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СГД

1.1. Сутність фінансового стану СГД

1.2. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану СГД

1.3. Фінансово-економічний паспорт Публічного акціонерного товариства «Охтирський хлібокомбінат»

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СГД В УМОВАХ ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗМІЦНЕННЯ

2.1. Аналіз майнового стану та власного капіталу СГД

2.2. Оцінка фінансових результатів та руху коштів СГД

2.3. Шляхи удосконалення фінансового стану СГД в умовах ПАТ «Охтирський хлібокомбінат»

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Сутність оцінки фінансового стану СГД. ЛИСТ 2. Інформаційне

забезпечення оцінки фінансового стану СГД. ЛИСТ 3. Фінансово-економічний паспорт СГД. ЛИСТ 4. Аналіз майнового стану та власного капіталу СГД. ЛИСТ. 5. Оцінка фінансових результатів та руху коштів СГД. ЛИСТ. 6. Шляхи удосконалення фінансового стану СГД.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	22.05.2023 – 28.05.2023	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	29.05.2023 – 04.06.2023	
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну магістерську роботу. 4. Підготовка виступу.	05.06.2023 – 08.06.2023	
4	1. Переплетення кваліфікаційної роботи, підготовка презентації та доповіді 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	09.06.2023 – 11.06.2023 12.06.2023	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к. е. н. Вікторія КОЗЛОВА		
РОЗДІЛ 2	к. е. н. Вікторія КОЗЛОВА		

8. Дата видачі завдання: «19» травня 2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Вікторія КОЗЛОВА
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Ян ПОПЕСКУЛ
(підпис здобувача)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Сутність фінансового стану підприємства	10
1.2. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства..	16
1.3. Фінансово-економічний паспорт Публічного акціонерного товариства «Охтирський хлібокомбінат».....	18
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗМІЦНЕННЯ.....	27
2.1. Аналіз майнового стану та власного капіталу підприємства	27
2.2. Оцінка фінансових результатів та руху коштів підприємства	44
2.3. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства в умовах ПАТ «Охтирський хлібокомбінат».....	60
Висновки до розділу 2.....	78
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ.....	89

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Фінансовий стан підприємства та резерви його зміцнення»: 88 стор., 2 рис., 35 табл., 41 літературне джерело.

Мета кваліфікаційної роботи – розробка шляхів зміцнення фінансового стану підприємства.

Об’єкт дослідження – процес пошуку резервів зміцнення фінансового стану підприємства.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів оцінки фінансового стану Публічного акціонерного товариства «Охтирський хлібокомбінат».

Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці, рисунки, нормативний, економіко-математичне моделювання, факторний і коефіцієнтний аналіз.

Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності підприємства.

**ОЦІНКА, ФІНАНСОВИЙ СТАН, ПІДПРИЄМСТВО, ШЛЯХИ,
РЕЗЕРВИ, ЗМІЦНЕННЯ**

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

МСБО - Міжнародні стандарти фінансового обліку

МСФЗ – Міжнародні стандарти фінансової звітності

НБУ – Національний банк України

НП(С)БО – Національне положення (стандарт) фінансового обліку

ПАТ – публічне акціонерне товариство

ПрАТ – приватне акціонерне товариство

СГД – суб'єкт господарської діяльності

ВСТУП

Актуальність проблеми. Важливу роль у забезпеченні ефективних форм господарювання на СГД відіграє аналіз їх фінансового стану, який відповідає за відбір, оцінку та інтерпретацію фінансових, економічних та інших даних, що впливають на процес прийняття інвестиційних та фінансових рішень. І хоча сам термін «фінанси» за останні 10-15 років пройшов через певні зміни та суттєво ускладнився, фінансові аналітики у країнах із розвинутою ринковою економікою традиційно займаються розрахунком показників та коефіцієнтів, статистичним аналізом, складанням трендів для прогнозування.

Показники фінансового стану відбивають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. В остаточному підсумку фінансовий стан у значною мірою визначає конкурентоздатність СГД, його потенціал у діловому спів-робітництві, оцінює якою мірою гарантовані економічні інтереси самого СГД і його партнерів по фінансовим і економічним відносинам.

Стійкий фінансовий стан формується в процесі всієї економічної діяльності СГД, визначення його на ту чи іншу дату допомагає відповісти на питання, наскільки правильно СГД керувало фінансовими ресурсами протягом періоду, що передував цій даті як воно використовувало майно, наскільки раціонально воно сполучило власні й позикові джерела, наскільки ефективно використовував власний капітал, яка віддача операційного потенціалу, чи нормальні взаємини з дебіторами, кредиторами, бюджетом, акціонерами тощо.

Показники фінансового стану повинні бути такими, щоб усі, хто зв'язаний з СГД економічними відносинами могли одержати відповідь на питання, наскільки надійне СГД як партнер у цих відносинах, а отже прийняти рішення про економічну доцільність продовження відносин. У кожного партнера свої критерії економічної доцільності тому показники фінансового стану повинні бути різнобічними. СГД може реалізувати свої економічні інтереси лише через забезпечення нормальних безперебійних взаєминах із партнерами. Від

удосконалення управління фінансовим станом СГД залежать його економічні перспективи.

Ефективне виробництво та реалізація якісної продукції позитивно впливають на фінансовий стан СГД. Збої у операційному процесі, погіршення якості продукції, ускладнення з її реалізацією ведуть до зменшення надходження коштів на рахунки СГД, внаслідок чого погіршується його платоспроможність.

Очевидним також є і зворотній зв'язок, який полягає у тому, що відсутність коштів може призвести до перебоїв у забезпеченості матеріальними ресурсами, а отже, і у операційному процесі. Однак у операційній діяльності українських СГД часто трапляються випадки, коли і добре працююче СГД відчуває фінансові ускладнення, пов'язані з недостатньо раціональним розміщенням і використанням наявних фінансових ресурсів.

На підставі викладеного тема кваліфікаційної роботи є актуальною. Актуальність теми зумовили вибір мети та завдань дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи – розробка шляхів зміцнення фінансового стану СГД.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки наступних **завдань**:

визначити сутність фінансового стану СГД;

систематизувати інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану СГД;

сформуванати фінансово-економічний паспорт Публічного акціонерного товариства «Охтирський хлібокомбінат»;

проаналізувати майновий стан та власного капітал СГД;

провести оцінку фінансових результатів та руху коштів СГД;

обґрунтувати шляхи удосконалення фінансового стану СГД в умовах ПАТ «Охтирський хлібокомбінат».

Об'єкт дослідження – процес пошуку резервів зміцнення фінансового стану СГД.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів оцінки фінансового стану Публічного акціонерного товариства «Охтирський хлібокомбінат».

Методи дослідження. Методи дослідження: порівняння, класифікація, деталізація та ідентифікація, таблиці та рисунки, нормативний, економіко-математичне моделювання, факторний і коефіцієнтний аналіз.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові публікації вітчизняних вчених у фахових виданнях, академічні видання, монографії, матеріали наукових конференцій, інтернет-ресурси, матеріали фінансової звітності, податкової, статистичної звітності ПАТ «Охтирський хлібокомбінат».

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень та в практичній діяльності СГД.

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи розміщено на 88 сторінках друкованого тексту, у тому числі 35 таблиць, 2 рисунка та 2 додатка на 34 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 41 найменування і подано на 5 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Сутність фінансового стану підприємств

Фінанси СГД - це економічні відносини, які відображають формування, розподіл та використання грошових капіталів і доходів СГД в процесі відтворення. У процесі відтворення фінанси СГД як економічна категорія проявляються та виражають свою суть, свою внутрішню властивість через такі функції:

- формування фінансових ресурсів у процесі операційно-господарської діяльності;

- розподіл та використання фінансових ресурсів для забезпечення поточної операційної та інвестиційної діяльності, для виконання своїх зобов'язань перед фінансово-банківською системою та для соціально-економічного розвитку СГД;

- контроль за формуванням та використанням фінансових ресурсів у процесі відтворення.

Обов'язковими передумовами ефективного функціонування фінансів СГД є:

- різноманітність форм власності;
- свобода підприємництва та самостійність у прийнятті рішень;
- вільне ринкове ціноутворення та конкуренція;
- самофінансування підприємництва;
- правове забезпечення правил економічної поведінки всіх суб'єктів підприємницької діяльності;
- обмеження й регламентація державного втручання в діяльність СГД.

Фінанси СГД як складова частина фінансової системи займають визначальне місце у структурі фінансових відносин суспільства. Вони

функціонують у сфері суспільного виробництва, де створюється валовий внутрішній продукт, матеріальні та нематеріальні блага, національний дохід — основні джерела фінансових ресурсів. Саме тому від стану фінансів СГД залежить можливість задоволення суспільних потреб, поліпшення фінансового стану країни. Фінансове положення країни великою мірою визначається стійкістю та надійністю фінансового стану СГД. [28 стр.5-9]

Фінансам СГД, як і фінансам у цілому, властиві певні загальні та специфічні ознаки. Треба брати до уваги також і особливості, зумовлені функціонуванням фінансів у різних сферах економіки.

Загальною ознакою фінансів СГД є те, що вони виражають сукупність економічних (грошових) відносин, пов'язаних із розподілом вартості валового внутрішнього продукту.

Специфічні ознаки фінансів СГД виражають грошові відносини, що залежать від первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту, формування та використання грошових доходів і децентралізованих капіталів. Особливості фінансів СГД, зумовлені їхнім функціонуванням у різних галузях економіки.

Фінанси СГД безпосередньо пов'язані з рухом грошових коштів. Саме тому досить часто поняття «фінанси СГД» ототожнюється з грошовими коштами, наявними фінансовими ресурсами. Однак самі кошти чи фінансові ресурси не розкривають поняття «фінанси», якщо не з'ясувати суті економічної природи останніх. Такими суттєвими загальними властивостями, які лежать в основі фінансів, є закономірності відтворювального процесу та грошові відносини, що виникають між учасниками суспільного виробництва на всіх стадіях процесу відтворення, на всіх рівнях господарювання, у всіх сферах суспільної діяльності. Однак не всі грошові відносини належать до фінансових. Грошові відносини перетворюються на фінансові, коли рух грошових коштів стає відносно самостійним. Таке відбувається в процесі формування, розподілу, використання грошових доходів та капіталів згідно з цільовим призначенням у формі фінансових ресурсів. [28]

До фінансів належать такі групи фінансових відносин:

- пов'язані з формуванням статутного капіталу СГД;
- пов'язані з утворенням та розподілом грошових доходів: виручки, валового та чистого доходу, прибутку, грошових капіталів СГД;
- які виникають між суб'єктами господарювання у зв'язку з інвестуванням у цінні папери та одержанням на них доходів у вигляді відсотків, дивідендів, здійсненням пайових внесків та участю в розподілі прибутку від спільної діяльності, одержанням та сплатою штрафних санкцій;
- які формуються в СГД із банками, страховими компаніями у зв'язку з одержанням та погашенням кредитів, сплатою відсотків за кредит та інші види послуг, одержанням відсотків за розміщення та зберігання коштів, а також у зв'язку зі страховими платежами та відшкодуваннями за різними видами страхування;
- що виникають у СГД із державою з приводу податкових та інших платежів у бюджет та цільові капітали, бюджетного фінансування, одержання субсидій;
- що формуються в СГД у зв'язку з внутрішньоопераційним розподілом доходів та капіталів.

Отже, об'єктом фінансів СГД є економічні відносини, пов'язані з рухом коштів, формуванням та використанням грошових капіталів. Суб'єктами таких відносин можуть бути СГД та організації, банківські установи та страхові компанії, позабюджетні капітали, інвестиційні капітали, аудиторські організації, інші суб'єкти господарювання, які є юридичними особами. Розвиток ринкових відносин перевищує відповідальність і самостійність СГД та інших суб'єктів ринку в підготовці та прийнятті управлінських рішень. Ефективність цих рішень багато в чому залежить від об'єктивності, своєчасності та всебічності оцінювання існуючого й очікуваного фінансового стану СГД [19, с. 3].

Фінансовий стан СГД - це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин СГД, визначається

сукупністю операційно-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення й використання фінансових ресурсів.

Фінансовий стан СГД залежить від результатів його операційної, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності СГД. Передовсім на фінансовому стані СГД позитивно позначаються безперервний випуск і реалізація високоякісної продукції. Чим вищі показники обсягу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг і нижча їх собівартість, то вища прибутковість СГД. Неритмічність операційних процесів, погіршення якості продукції, труднощі з її реалізацією призводять до зменшення надходження коштів на рахунки СГД, в результаті чого погіршується його платоспроможність.

Існує і зворотний зв'язок, оскільки брак коштів може призвести до перебоїв у забезпеченні матеріальними ресурсами, а отже, у операційному процесі. Фінансова діяльність СГД має бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування СГД. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість систематичної оцінки фінансового стану СГД, якій належить суттєва роль у забезпеченні його стабільного фінансового стану. [28, с.350]. Фінансовий стан СГД значною мірою обумовлюється також його операційної діяльності. Тому при аналізі фінансового стані СГД (особливо на майбутній період) варто дати й оцінку його операційного потенціалу.

Для характеристики операційного потенціалу використовують наступні показники: наявність, динаміку і питому вагу операційних активів у загальній вартості майна; наявність, динаміку і питому вагу основних засобів у загальній вартості майна; коефіцієнт із носа основних засобів; середню норму

амортизації; наявність, динаміку і питому вагу капітальних вкладень і їхнє співвідношення з довгостроковими фінансовими вкладеннями.

Структура джерел засобів СГД (пасив) містить у собі наступні показники: джерела засобів – усього; джерела власних засобів; власні оборотні кошти; позикові засоби; кредити і позикові засоби; кредиторська заборгованість; доходи і резерви СГД. Дані про структуру джерел господарських засобів використовується насамперед для оцінки фінансової стійкості СГД і його ліквідності і платоспроможності. Фінансова стійкість СГД характеризується коефіцієнтами: власності, позикових засобів співвідношення позикових і власних засобів, мобільності власних засобів, співвідношення необоротних засобів сумою власних засобів і довгострокових пасивів.

Отже, фінансовий стан характеризує, наскільки успішно всі ці процеси йдуть на СГД. Платоспроможність і фінансова стійкість є найважливішими характеристиками фінансово-економічної діяльності СГД в умовах ринкової економіки. Якщо СГД фінансово-стійке, платоспроможне, воно має перевагу перед іншими СГД того ж профілю в одержанні кредитів, залученні інвестицій, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів. Нарешті, воно не вступає в конфлікт із державою й суспільством, тому що виплачує вчасно податки в бюджет, внески в соціальні капітали, заробітну плату – робітникам та службовцям, банкам гарантує повернення кредитів і сплату відсотків по них.

Чим вище стійкість СГД, тим більше воно незалежно від несподіваної зміни ринкової кон'юнктури й отже, тим менше ризик виявитися на краю банкрутства. Практично застосовувані сьогодні в Україні методи аналізу й прогнозування фінансово – економічного стану СГД відстають від розвитку ринкової економіки. Незважаючи на те, що в фінансову і статистичну звітність уже внесені і вносяться деякі зміни, у цілому вона ще не відповідає потребам керування СГД у ринкових умовах. [28, с.349]

Аналіз фінансового стану — це частина загального аналізу господарської діяльності СГД, який складається з двох взаємозв'язаних розділів: фінансового та управлінського аналізу. Розподіл аналізу на фінансовий та управлінський зумовлений розподілом системи фінансового обліку, яка склалася на практиці, на фінансовий та управлінський облік. Обидва види аналізу взаємозв'язані, мають спільну інформаційну базу.

Особливостями зовнішнього фінансового аналізу є:

- орієнтація аналізу на публічну, зовнішню звітність СГД;
- множинність об'єктів-користувачів;
- різноманітність цілей і інтересів суб'єктів аналізу;
- максимальна відкритість результатів аналізу для користувачів.

Основним змістом зовнішнього фінансового аналізу, який здійснюється партнерами СГД, контролюючими органами на основі даних публічної фінансової звітності, є:

- аналіз абсолютних показників прибутку;
- аналіз показників рентабельності;
- аналіз фінансового стану, фінансової стабільності СГД, його платоспроможності та ліквідності балансу;
- аналіз ефективності використання залученого капіталу;
- економічна діагностика фінансового стану СГД. На відміну від внутрішнього, відповідні складові зовнішнього аналізу більш формалізовані та менш деталізовані.

Різниця у змісті зовнішнього й внутрішнього аналізу пов'язана з різницею інформаційного забезпечення й завдань, що їх вирішують ці види аналізу.

Основним змістом внутрішнього (традиційного) аналізу фінансового стану СГД є:

- аналіз динаміки прибутку та рентабельності СГД й факторів, що на них впливають;
- аналіз кредитоспроможності СГД;

- оцінка використання майна та вкладеного капіталу;
- аналіз власних фінансових ресурсів;
- аналіз ліквідності та платоспроможності СГД;
- аналіз самоокупності СГД.

1.2. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства

В умовах ринкової економіки фінансова звітність СГД стає основним засобом комунікації і найважливішим елементом інформаційного забезпечення фінансового аналізу. Будь-яке СГД в тім чи іншому ступені постійно має потребу в додаткових джерелах фінансування. Знайти їх можна на ринку капіталів, залучаючи потенційних інвесторів і кредиторів шляхом об'єктивного інформування їх про свою фінансово - господарську діяльність, тобто в основному за допомогою фінансової звітності. Наскільки привабливі опубліковані фінансові результати, що показують поточне і перспективний фінансовий стан СГД, настільки висока й імовірність одержання додаткових джерел фінансування.

При аналізі фінансового стану СГД інформаційною базою є в основному фінансова звітність. На основі аналізу звітних даних визначаються основні тенденції формування й використання фінансових ресурсів СГД, причини змін, що сталися, сильні та слабкі сторони СГД та резерви поліпшення фінансового стану СГД у перспективі.

Основна вимога до інформації, представленої у звітності, полягає в тім, щоб вона була корисної для користувачів, тобто щоб цю інформацію можна було використовувати для прийняття обґрунтованих ділових рішень. Щоб бути корисною, інформація повинна відповідати відповідним критеріям :

- доречність означає, що дана інформація значима і впливає на рішення, прийняте користувачем. Інформація вважається також доречною, якщо вона забезпечує можливість перспективного й ретроспективного аналіз

- вірогідність інформації визначається її правдивістю, переваги економічного змісту над юридичною формою, можливістю перевірки і документальною обґрунтованістю. Інформація вважається правдивою, якщо вона не містить помилок і упереджених оцінок, а також не фальсифікує подій господарського життя.

- нейтральність припускає, що фінансова звітність не робить акценту на задоволення інтересів однієї групи користувачів загальної звітності на шкоду іншої.

- зрозумілість означає, що користувачі можуть зрозуміти зміст звітності без спеціальної професійної підготовки.

- порівнянність вимагає, щоб дані про діяльність СГД були порівнянні з аналогічною інформацією про діяльність інших фірм.

У ході формування звітної інформації повинні дотримуватися певні обмеження на інформацію, що включається у звітність:

- оптимальне співвідношення витрат і вигод, що означає, що витрати на складання звітності повинні розумно співвідноситися з вигодами, що витягаються СГД від представлення цих даних зацікавленим користувачам.

- принцип обережності (консерватизму) припускає, що документи звітності не повинні допускати завищеної оцінки активів і прибутку і заниженої оцінки зобов'язань.

- конфіденційність вимагає, щоб звітна інформація не містила даних, що можуть завдати шкоди конкурентним позиціям СГД. Користувачі інформації різні, мети їх, конкурентні, та нерідко і протилежні.

Класифікація користувачів фінансової звітності може бути виконана різними способами, однак, як правило, виділяють три укрупнені їхні групи: користувачі, зовнішні стосовно конкретного СГД; самі СГД (точніше їхній управлінський персонал); власне бухгалтери.

За даними фінансової звітності розраховують сукупність аналітичних показників і на їх основі – узагальнюючі показники фінансового стану СГД. Оцінка діяльності за даними фінансової звітності відбиває минулі дані і

показує тогочасний стан справ. Екстраполяція тенденцій у майбутнє пов'язана з великими труднощами і потребує високого професіоналізму.

1.3. Фінансово-економічний паспорт Публічного акціонерного товариства «Охтирський хлібокомбінат»

Об'єкт дослідження - ПАТ "Охтирський хлібокомбінат", економічна діяльність - промисловість, галузь - хлібопекарська. Хлібокомбінат розташований в місті Охтирка, Сумської області на вулиці Транспортна № 33. Середньооблікова чисельність працюючих 440 чоловік, робота - позмінно, працює цілодобово. Обслуговує не тільки місто Охтирка, а майже всю Сумську область. ПАТ «Охтиркахліб» - один з найбільших хлібокомбінатів, що виробляє хлібобулочні, макаронні та кондитерські вироби, а також займається переробкою зерна в муку. Проектна потужність хлібозаводу, оснащеного печами АЦХ і двома печами ПХС, складає 45 тон хлібобулочних та 750 кг тортових і тістечкових виробів за добу. Жителями Сумської області особливо цінується вироблюваний на заводі бородінський хліб, вироблений по стародавніх російських рецептах. Однак масовим видом продукції є хліб дарницький. Хлібозавод бере активну участь у презентаціях своєї продукції на різних виставках.

Випуск продукції розпочався з 10.02.82 року, на лінії №5 (булочні вироби, піч ПХС). Український подовий хліб вагою 0,87 кг. почали випускати з 14.02.1985 року по 10.04.1985, та з 19.03.1986 по 26.08.1986. Після 1986 року цей хліб більше не випускався. Максимальна використана потужність була досягнута по СГД у 1993 році. Великим дефіцитом виявилось паливо, тому з жовтня 1993 року по грудень 1994 року СГД випускало тільки формовий хліб на лінії №6 та в кондитерському цеху печиво та булки – не було мазуту і котельна не працювала. З січня по травень 1995 року сутужно стало з пічним паливом і СГД пристосувалось випускати хліб на електропечах П – 119 у кондитерському цеху. З червня по жовтень 1995 року працювала лінія

формового хліба №6 та кондитерський цех (булочні вироби). З 27 жовтня 1995 року виробили першу продукцію на лінії №5 із використанням газу, але на той час були втрачені ринки збуту, відмінені єдині ціни на продукцію. З вересня 1996 року розпочато виробництво макаронних виробів завдяки купленим 2 пресам. СГД виробило у 1996 – 10 т, 1997 – 17 т, 1998 – 20 т макаронних виробів.

Основні відомості про ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» представлені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Основні відомості про ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

1. Повне найменування	ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»
2. Серія і номер свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи (за наявності)	ААБ №178356
3. Дата проведення державної реєстрації	04.12.1996
4. Територія (область)	Сумська
5. Статутний капітал (грн)	179263
6. Середня кількість працівників (осіб)	22
7. Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД	10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання 10.72 Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання 46.19 Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту
8. Органи управління СГД	Загальні збори акціонерів
9. Банки, що обслуговують емітента:	1) найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у національній валюті Публічне акціонерне товариство акціонерний банк «Укргазбанк» 2) МФО банку 320478 3) поточний рахунок 26003205698

Джерело: www.smida.gov.ua

Номінальна вартість акцій складає 0,25 грн. (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Інформація про випуски акцій ПАТ "Охтирський хлібокомбінат"

Дата реєстрації випуску	Номер свідоцтва про реєстрацію випуску	Найменування органу, що зареєстрував випуск	Міжнародний ідентифікаційний номер	Тип цінного паперу	Форма існування та форма випуску	Номінальна вартість акцій (грн.)	Кількість акцій (штук)	Загальна номінальна вартість (грн.)	Частка у статутном у капіталі (у відсотках)
26.07.2010	21/18/1/10	СТУ ДКЦПФР	UA1801931007	Акція проста бездокументарна іменна	Бездокументарні іменні	0.25	717052	179263	100

Джерело: www.smida.gov.ua

З 18.11.1999 року СГД стало відкритим акціонерним товариством Охтирський хлібокомбінат (ПАТ «Охтиркахліб»). Хлібокомбінат був зданий в експлуатацію 1982 року грудня місяця і за цей час практично не піддавався реконструкціям. Зараз на весь зріст стала проблема корінної реконструкції заводу, а також модернізації усього виробництва, але на це потрібно перспективне джерело інвестицій. З'явилася конкуренція у виді виниклих пекарень, що поставили хлібозавод перед необхідністю в корінній реконструкції. Ринок, насичений хлібобулочними виробами, може відгукнутися на принципово нову продукцію, розширений асортимент чи на високу якість із помірними цінами. Проаналізуємо обсяг випуску продукції ПАТ «Охтиркахліб», що є одним з найважливіших показників при аналізі діяльності СГД і визначає його економічну політику. Аналіз проведемо на основі даних наведених у табл. 1.3 за січень 2023 року.

Таблиця 1.3

Загальні відомості про випуск продукції ПАТ «Охтиркахліб» за січень 2023 року

Найменування продукції	Попередній період, тн	За планом, тн	Факт, тн	+,- факт		% факт	
				Плану	Попереднього періоду	Плану	Попереднього періоду
Хліб Сумський	370,8	380,4	389,6	+9,2	+18,8	102,4	105,07
Паляниця українська	310,2	310,5	312,8	+2,3	+2,6	100,7	100,8
Разом	681,0	690,9	702,4	+11,5	+21,4	101,7	103,1
Батон бутербродний	20	20,4	22	+1,6	+2	107,8	110
Батон нарізний	16	17	17	-	+1	100	106,3
Калач український	12	13	14	+1	+2	107,6	116,7
Булка ромашка	14	14	15	+1	+1	107,1	107,1
Разом	62	64,4	68	+3,6	+6,0	105,6	109,7
Пряник	8	7	8	+1	-	114,3	100
Печиво домашнє	8	8	9	+1	+1	112,5	112,5
Разом	16	15	17	+2	+1	113,3	106,25
Всього	759	770,3	787,4	+17,1	+28,4	113,3	106,25

Джерело: власні розрахунки

Як бачимо з табл. 1.3 по СГД випуск продукції у натуральному вираженні перевиконай на 17,1 тн, що становить 2,22% стосовно плану виробництва, відповідно до попереднього періоду випуск продукції збільшився на 28,4 тн, або на 3,74%. Взагалі по хлібокомбінату спостерігається ріст виробництва хліба хлібобулочних та кондитерських виробів. Це свідчить, що продукція СГД користується попитом у населення. Дані про обсяги виробництва в базисному місяці і місяці, що аналізується у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Дані про обсяг випуску продукції ПАТ «Охтиркахліб»

№ п/п	Назва продукції	План			Факт			+/-	
		тн	Ціна, грн.	Об'єм випуску продукції, грн.	тн	Ціна, грн.	Об'єм випуску продукції, грн.	тн.	грн.
1.	Хліб	681	1516,52	1032750,12	702,4	1530,66	1075135,58	+21,4	42385,46
2.	Булочні вироби	62	2492,33	154527,46	68	2312,87	157275,16	+6	2747,7
3.	Кондитерські вироби	16	3256,94	52111,04	17	3246,43	55189,31	+1	3078,27
4.	Разом	759	1632,92	1239388,62	787,4	1635,25	1287600,05	+28,4	48211,43

Джерело: власні розрахунки

Як бачимо з табл. 1.4 обсяг випуску продукції за період, що аналізується у натуральному вимірі збільшився на 23,4 тн, у грошовому - він зріс на 48211,43 грн., або на 3,9%. Зараз розглянемо добовий обсяг випуску і реалізації продукції за січень 2023 року (табл. 1.5).

Найбільший обсяг випуску продукції припадає на останні дні періоду. Середньодобовий випуск продукції складає у базисному місяці 25,3 тон на добу, в періоді, що аналізується - 25,4 тон на добу, тобто маємо збільшення середньодобового випуску продукції на 0,1тон на добу, що пов'язано із зростанням попиту на виробляему продукцію.

Таблиця 1.5

Ритмічність випуску продукції ПАТ «Охтиркахліб» у січні 2023 року

Число місяця	Виробництво продукції (оптово-відпускні ціни)				Реалізовано продукції (оптово-відпускні ціни)			
	План		Факт		План		Факт	
	Тн	Грн.	Тн	Грн.	Тн	Грн.	Тн	Грн.
1	27,3	44640	25,3	41337	27,1	44172	25,3	41370
2	26,4	42756	25,5	41678	27,1	43984	26,4	42930
3	27,4	44749	22,9	37501	27,1	44107	22,3	36323
4	28,6	46256	24,4	40001	27,0	43895	24,6	40325
5	23,7	38664	24,5	39994	26,7	43315	24,4	40033
6	26,5	42980	24,8	40617	26,7	43505	24,3	39797
7	27,2	44324	25,3	41248	26,4	43095	26,0	42035
8	26,8	43964	24,5	40234	26,4	43093	25,0	40945
9	25,3	41323	26,2	42680	27,5	44802	26,0	42400
10	27,2	44383	22,3	36223	26,9	43486	22,2	36093
11	25,5	41458	24,2	39077	25,2	41010	24,0	39271
12	23,5	37946	25,0	41122	23,4	37899	25,1	41200
13	26,5	43353	23,9	39217	25,1	41063	23,9	39228
14	25,1	41017	24,6	40618	24,9	40687	24,9	40944
15	24,8	41158	24,4	40021	25,5	41565	23,6	38570
16	25,7	41719	25,5	41768	25,7	42250	25,9	42377
17	26,1	42651	22,2	36429	26,3	43075	21,6	35552
18	26,1	42685	24,1	39679	21,8	41890	24,6	40348
19	24,4	40069	23,5	38752	23,9	39165	24,7	40712
20	24,1	39418	21,5	35498	24,7	40567	21,5	35370
21	25,2	41419	25,0	40794	23,2	41290	24,8	40620
22	24,9	40886	25,7	41923	24,5	39000	25,2	41307
23	25,9	42603	25,7	41971	22,8	42332	25,8	42058
24	24,9	40163	23,0	37909	24,5	40105	22,6	36880
25	25,6	41716	24,9	40929	22,6	41662	24,9	40926
26	24,5	39451	26,0	42697	24,3	39390	26,9	43075
27	23,3	43128	25,2	41234	22,9	42663	27,1	41395
28	20,6	42924	25,5	40320	26,4	42412	25,1	41158
29	25,6	41929	27,7	42101	25,9	42504	31,1	41228
30	20,2	42404	35,9	51179	25,7	43606	32,8	56592
31			38,2	62467			34,5	56376
Разом	759,0	1239389	787,4	1287600	758,2	1238176	787,1	1287141

Джерело: власні розрахунки

Якщо орієнтуватися на максимальний обсяг випуску продукції по СГД, в майбутньому при сприятливих умовах (підвищення попиту на хлібобулочні вироби, збільшення кількості укладених договорів на постачання продукції, зростання купівельної спроможності споживачів), то приріст обсягу випуску продукції можливо розрахувати за формулою:

$$\Delta Q_{п} (р) = (Q_{фп \max} - Q_{фп \text{ ср.}}) \times N_{фд}, \quad (1.1)$$

де $Q_{фп \max}$ - максимальний обсяг випуску продукції за окрему добу, грн.;

$Q_{фп \text{ ср.}}$ - середньодобовий обсяг випуску продукції по СГД за місяць, який аналізується, грн.;

$N_{фд}$ - кількість днів роботи СГД за місяць, що аналізується, дн.

З таблиці 1.5 маємо:

$$\Delta Q_{п} (р) = (62467,0 - 41535,0) \times 31 = 648892,8 \text{ (грн.)};$$

або:

$$\Delta Q_{п} (р) = (38,2 - 25,4) \times 31 = 396,8 \text{ (т)}$$

В базисному місяці, що аналізується мало місце повернення готової продукції із торгівельної мережі (див. табл. 1.6) обсяг якої становить у листопаді 0,8 тони, у грудні - 0,3 тони.

Таблиця 1.6

Повернення продукції ПАТ «Охтиркахліб» із торгівельної мережі у січні 2023 року

День	Повернення із торгівельної мережі			
	Базисний місяць		Місяць, що аналізується	
	тн	Грн.	тн	Грн.
1	2	3	4	5
1			0,01	15,2
2				
3	0,1	151,65		
4		0,37		
5			0,07	107,1
6				

Закінчення табл. 1.6

1	2	3	4	5
7				
8			0,07	107,1
9				
10			0,02	30,6
11	0,1	151,6	0,01	15,3
12				
13	0,1	151,6		
14				
15	0,1	151,6	11	
16	0,1	151,6		
17				
18			0,02	30,62
19			0,04	60,12
20				
21			0,1	153,1
22			0,08	122,4
23				
24				0,08
25				
26	0,1	151,6	0,08	122,4
27				
28	0,2	303,2		
29				
30				
31				
Разом	0,8	1213,22	0,5	459,2

Джерело: власні розрахунки

Від загального обсягу виробництва продажу воно відповідно складає 0,26 - 0,25%. Тобто СГД кожний період не може реалізувати 0,11 - 0,04% виробленої продукції. В середньому на кожну добу цей показник складає 0,0097тон. Ця нереалізована продукція підлягає переробці у вигляді сухарної муки, яка використовується в виготовленні хліба (в кількості 1%), коли ставлять опару або

для приготування паніровочних сухарів, що збільшує, таким чином, собівартість продукції.

Висновки до розділу 1

Об'єкт дослідження - ПАТ "Охтирський хлібокомбінат", економічна діяльність - промисловість, галузь - хлібопекарська. Хлібокомбінат розташований в місті Охтирка, Сумської області на вулиці Транспортна № 33. Середньооблікова чисельність працюючих 440 чоловік, робота - позмінно, працює цілодобово. Обслуговує не тільки місто Охтирка, а майже всю Сумську область. ПАТ «Охтиркахліб» - один з найбільших хлібокомбінатів, що виробляє хлібобулочні, макаронні та кондитерські вироби, а також займається переробкою зерна в муку. Проектна потужність хлібозаводу, оснащеного печами АЦХ і двома печами ПХС, складає 45 тон хлібобулочних та 750 кг тортових і тістечкових виробів за добу. Жителями Сумської області особливо цінується вироблюваний на заводі бородинський хліб, вироблений по стародавніх російських рецептах. Однак масовим видом продукції є хліб дарницький. Хлібозавод бере активну участь у презентаціях своєї продукції на різних виставках.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СГД В УМОВАХ ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗМІЦНЕННЯ

2.1. Аналіз майнового стану та власного капіталу СГД

У 2020 році загальна вартість майна ПАТ «Охтирський хлібокомбінат» збільшилась (табл. 2.1). У структурі активів як на начало так і на кінець періоду мають перевагу оборотні активи. Їх вартість відповідно складає 2329 тис. грн. (83,9%), та 2332 тис. грн. (62,13%) усіх активів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». Значно зросли оборотні активи 974 тис. грн. Найбільшу питому вагу має дебіторська заборгованість, яка зросла на 894 тис. грн. (22,2 пунктів).

У 2021 році вартість майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» (валюта балансу) значно збільшилась на 36,6%; при цьому в порівнянні з 2020 роком необоротні активи збільшувались набагато швидше, ніж оборотні (відповідно на 39,9 і 31,17%). Значно зросла вартість запасів. У структурі оборотних активів зменшилась частка дебіторської заборгованості (-4,4 пунктів). У 2022 році вартість майна не значно збільшилась у порівнянні з попередніми роками, а саме на 12,0%; необоротні активи також, як і у 2021 році переважають оборотні, але їх темп росту значно нижчий ніж у попередньому році (відповідно 13,2 та 9,9%). Вартість дебіторської заборгованості зменшилась.

Вартість майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» підвищилася завдяки збільшенню власного капіталу, насамперед збільшенню чистого прибутку та його реінвестуванню. У структурі пасивів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» у 2020 році питому вагу має власний капітал, на кінець звітнього періоду його вартість складає 2635 тис. грн. (70,2%). У наступних роках вартість власного капіталу значно зросла завдяки збільшенню вартості інших джерел майна.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки і структури активів ПАТ «Охтирський хлібокомбінат»

Стаття активу балансу	Початок 2020 року		Кінець 2020 року		Кінець 2021 року		Кінець 2022 року		Зміни за звітний період 2020/2021				Зміни за звітний період 2021/2022			
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %	Частка пунктів	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %	Частка пунктів
Майно разом	2776	100	3753	100	5128	100	5745	100	977	35,2	100	0	1375	36,6	100	0
									1375	36,6	100	0	617	12	100	0
1. Необоротні актив	2329	83,9	2332	62,1	3264	63,6	3695	63,4	3	0,12	0,3	-21,7	932	39,9	67	1,4
									932	39,9	67	1,4	432	13	69	0,7
2. Оборотні активи	447	16,1	1421	37,8	1864	36,4	2050	35,7	974	217,8	99,6	22	443	31,17	32	-1,47
									443	31,17	32	-1,47	186	9,9	30	-0,7
2.1 Запаси	246	8,8	317	8,44	555	10,8	818	14,2	71	28,8	7,3	-0,36	238	75,0	17	2,3
									238	75,0	17	2,3	263	47,3	43	3,4
2.2. Дебіторська заборгованість	171	6,15	1065	28,3	1230	23,9	1185	20,6	894	522,8	91,5	22	165	15,5	12	-4,4
									165	15,5	12	-4,4	-45	-3,6	-7,3	-3,3
2.3. Кошти та їх еквіваленти	26	0,9	37	0,9	77	1,5	47	0,8	11	42,3	1,12	0	40	108	2,9	0,6
									40	108	2,9	0,6	-30	-38,9	-4,8	-0,7
3. Необоротні активи та групи вибуття	4	0,14	2	0,05	2	0,04	-	-	-2	-50	-0,2	-0,09	0	0	0	-0,01
									0	0	0	-0,01	-2	-100	-0,3	-0,04

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки і структури пасивів ПАТ «Охтирський хлібокомбінат»

Стаття балансу	Початок 2020 року		Кінець 2020 року		Кінець 2021 року		Кінець 2022 року		Зміни за звітний період 2020/2021				Зміни за звітний період 2021/2022			
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %	Частка пунктів	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %	Частка пунктів
Джерела майна разом	2776	100	3753	100	5128	100	5745	100	977	35,2	100	0	1375	36,6	100	0
									1375	36,6	100	0	617	12,03	100	-
1.Власний капітал	2534	91,3	2635	70,2	3666	71,5	4495	78,2	101	3,9	10,3	-21	1031	39,2	75	1,3
									1031	39,2	75	1,3	829	22,6	143	6,7
1.1.Статутний капітал	2520	90,7	2520	67,1	2520	49,1	2520	43,8	0	0	0	-23,6	0	0	0	-18
									0	0	0	-18	-	-	-	-5,3
1.2.Нерозподілений прибуток	14	0,5	64	1,7	64	1,24	85	1,47	50	357,1	5,1	1,2	0	0	0	-0,46
									0	0	0	-0,46	21	32,8	3,4	0,2
1.3.Інші джерела	0	0	50	1,35	1082	21,1	1890	32,8	50	-	5,2	1,3	1031	2021	75	19
									1031	2021	75	19	808	74,6	131	11,7
2. Позиковий капітал	242	8,7	1118	29,7	1462	28,5	1250	21,7	876	361,9	89,7	21	344	30,8	25	-1,2
									344	30,8	25	-1,2	-212	-14,5	-34,3	-6,8
2.1. Короткострокові кредити	0	0	521	13,8	651	12,6	700	12,2	521	-	53,4	13	130	24,9	9,4	-1,2
									130	24,9	9,4	-1,2	49	7,5	7,9	-0,42
2.3.Кредиторська заборгованість і поточні зобов'язання	242	8,7	597	15,9	811	15,8	550	9,6	355	146,6	36,3	7,2	214	35,8	15,5	-0,1
									214	35,8	15,5	-0,1	-261	-32,2	-42,3	-6,2

Джерело: власні розрахунки

У 2020 році значно збільшилася величина позикового капіталу, абсолютні зміни складають 876 тис. грн. (89,7% у структурі). Збільшились абсолютний розмір короткострокових кредитів та позик на 521 тис. грн. (13,8 пунктів), та поточних зобов'язань на 355 тис. грн. (7,2 пунктів). У 2022 році маємо зменшення позикового капіталу, завдяки значному зменшенню поточних зобов'язань на 32,2 %.

Поряд із показниками про майновий стан ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ», для характеристики майнового стану розрахуємо наступні показники:

1. Частка оборотних операційних капіталів в оборотних активах (частка обігових коштів у операційній сфері):

Ч о.в.ф.на початок 2020 року $182/447=0,407$

Чо.в.ф.на кінець 2020 року $243/1421=0,171$

Чо.в.ф.на кінець 2021 року $449/1864=0,240$

Чо.в.ф.на кінець 2022 року $680/2050=0,331$

ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» на початок 2020 року мало високу питому вагу операційних капіталів, а на кінець звітнього періоду має негативний напрямок змін, тому що питома вага операційних капіталів зменшилась. Але на кінець 2022 року питома вага поступово збільшилась – це позитивний напрямок змін.

2. Частка основних засобів в активах (частка коштів, інвестованих в основні засоби, у валюті балансу):

Чо.з на початок 2020 року $2329/2776=0,8$

Чо.з..на кінець 2020 року $2332/3753=0,6$

Чо.з..на кінець 2021 року $3264/5128=0,6$

Чо.з..на кінець 2022 року $3695/5745=0,6$

На кінець 2020 року ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» має позитивний напрямок змін – зменшення показника. До кінця 2022 року значення показника залишилось незмінним.

3. Коефіцієнт зносу основних засобів (рівень фізичного й морального зносу основних капіталів):

Кзн на початок 2020 року $1530/3853=0,397$

Кзн на кінець 2020 року $1655/3987=0,415$

Кзн на кінець 2021 року $1730/4994=0,346$

Кзн на кінець 2022 року $1800/5495=0,327$

Рівень зносу основних капіталів на кінець 2020 року має негативний напрямок змін – збільшення, але на кінець 2022 року маємо позитивний напрямок змін.

4. Частка операційних капіталів в активах:

Чв.ф. на початок 2020 року $2329+178/2776=0,903$

Чв.ф. на кінець 2020 року $2332+241/3753=0,685$

Чв.ф. на кінець 2021 року $3264+447/5128=0,723$

Чв.ф. на кінець 2022 року $3695+680/5745=0,762$

ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» має невелику питому вагу операційних активів. Це негативна характеристика.

5. Коефіцієнт мобільності активів (скільки обігових коштів припадає на одиницю необігових). Рекомендований рівень $K_{\text{моб}}=0,5$

$K_{\text{моб}}$ на початок 2020 року $443+4/2329=0,2$

$K_{\text{моб}}$ на кінець 2020 року $1419+2/2332=0,6$

$K_{\text{моб}}$ на кінець 2021 року $1862+2/3264=0,5$

$K_{\text{моб}}$ на кінець 2022 року $2050+0/3695=0,5$

Отже на кінець 2020 року значення коефіцієнта мобільності активів перевищує рекомендований рівень, але на кінець 2021 та 2022 року рівень нормальний.

Необоротні активи складаються лише з основних засобів (табл. 2.3). У 2020 році їх вартість зросла на 3 тис. грн. (0,12%), у 2021 вартість значно зросла на 932 тис. грн. (39,9%), а у 2022 році абсолютні зміни складають 431 тис. грн. (13,2%).

Таблиця 2.3

Аналіз необоротних активів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБКОМБІНАТ» за 2020 - 2022 рік

Необоротні активи	Початок 2020 року		Кінець 2020 року		Кінець 2021 року		Кінець 2022 року		Зміни за звітний період 2020/2021			Зміни за звітний період 2021/2022		
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсол ютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структ ури, %	Абсол ютні (+/-)	Темп росту %	Структ ури, %
1 Нематеріальні активи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.Незавершене будівництво	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Основні засоби	2329	100	2332	100	3264	100	3695	100	3	0,12	100	932	39,9	100
4.Довгострокові фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-	-	-	932	39,9	100	431	13,2	100
5.Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.Відстрочені податкові активи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Інші оборотні активи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього	2329	100	2332	100	3264	100	3695	100	3	0,12	100	932	39,9	100
									932	39,9	100	431	13,2	100

Джерело: власні розрахунки

Відсутність довгострокової дебіторської заборгованості позитивно характеризує фінансовий стан ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» . Аналіз оборотних активів зроблено в табл. 2.4. Інші оборотні активи ми включили до складу операційних запасів.

У структурі оборотних активів у 2020 році значно збільшився розмір дебіторської заборгованості на 894 тис. грн., що складає 91,7% всієї структури. Незначну роль у структурі складають запаси та грошові кошти та їх еквіваленти, відповідно 7,29% та 1,13%. Абсолютні зміни за звітний період в оборотних активах складають 974 тис. грн.

У 2021 році значно збільшилися запаси 238 тис. грн., які складаються з операційних запасів 206 тис. грн., готової продукції 6 тис. грн. та товарів 26 тис. грн. Дебіторська заборгованість у 2021 році зросла незначно у порівнянні із 2020 роком усього на 37,2% (15,5% у структурі оборотних активів), а у 2022 році маємо її зменшення на 3,65%. Також на кінець 2022 зменшилась вартість грошових коштів на 38,9%. Абсолютні зміни у 2020, 2021 та 2022 роках складають – 974, 443 та 186 тис. грн. відповідно.

Дамо оцінку зміні запасів із точки зору її обґрунтування (табл. 2.5).

Структура запасів оцінюється за допомогою коефіцієнта накопичення:

$$2020 \text{ рік } 241/61=3,9$$

$$2021 \text{ рік } 447/87=5,1$$

$$2022 \text{ рік } 680/114=5,8$$

Оптимальна величина цього коефіцієнта повинна бути меншою ніж 1, в умовах ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» ПАТ “Охтиркахліб” він не виконується.

Аналіз дебіторської заборгованості зроблено в табл. 2.6.

Абсолютні зміни дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги на кінець 2020 року складають 634 тис. грн., на кінець 2021 року спостерігається її зменшення на 72 тис. грн., а у кінці 2022 маємо значне зменшення на 115 тис. грн. Це позитивна характеристика, тобто замовники розраховуються за реалізовану їм продукцію, товари, роботи або послуги.

Таблиця 2.4

Аналіз оборотних активів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» за 2020 - 2022 рік

Оборотні активи	Початок 2020 року		Кінець 2020 року		Кінець 2021 року		Кінець 2022 року		Зміни за звітний період 2020/2021			Зміни за звітний період 2021/2022		
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %
1. Запаси	246	55,03	317	22,3	555	29,7	818	39,9	71	28,86	7,29	238	53,6	75,1
									238	53,6	75,1	263	47,3	141,4
1.1. Операційні запаси	191	42,7	241	16,95	447	23,9	680	33,17	50	26,17	5,13	206	46,5	85,4
									206	46,5	85,4	233	52,1	125,2
1.2. Готова продукція	17	3,8	15	1,05	21	1,12	24	1,17	-2	-11,76	-0,2	6	1,35	40
									6	1,35	40	3	14,3	1,6
1.3. Товари	38	8,5	61	4,3	87	4,6	114	5,56	23	60,52	2,36	26	5,86	43
									26	5,86	43	27	31,03	14,5
2. Дебіторська заборгованість	171	38,2	1065	74,9	1230	65,9	1185	57,8	894	522,8	91,7	165	37,2	15,5
									165	37,2	15,5	-45	-3,65	-24,2
3. Грошові кошти та їх еквіваленти	26	5,8	37	2,6	77	4,1	47	2,3	11	42,3	1,13	40	9,02	108
									40	9,02	108	-30	-38,9	-16,1
4. Необоротні активи і групи вибуття	4	0,89	2	0,14	2	0,11	-	-	-2	-50	-0,2	0	0	0
									0	0	0	-2	-100	-1,07
Усього	447	100	1421	100	1864	100	2050	100	974	217	100	443	31	100
									443	31	100	186	9,97	100

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.5

Аналіз обґрунтування запасів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

2020 рік				
Запаси	Фактичні залишки на початок 2020 року		Фактичні залишки на кінець 2020 року	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%
Операційні	191	77,6	241	76,03
НЗП	-	-	-	-
Готова продукція	17	6,91	15	4,73
Товари	38	15,4	61	19,24
Усього	246	100	317	100

2021 рік

Запаси	Фактичні залишки на початок 2021 року		Фактичні залишки на кінець 2021 року	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%
Операційні	241	76,03	447	80,5
НЗП	-	-	-	-
Готова продукція	15	4,73	21	3,7
Товари	61	19,24	87	15,6
Усього	317	100	555	100

2022 рік

Запаси	Фактичні залишки на початок 2022 року		Фактичні залишки на кінець 2022 року	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%
Операційні	447	80,5	680	83,2
НЗП	-	-	-	-
Готова продукція	21	3,7	24	2,9
Товари	87	15,6	114	13,9
Усього	555	100	818	100

Джерело: власні розрахунки

Але за аналізований період маємо збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості. На кінець 2020 та 2021 року збільшилась переплата за податками, зборами та іншими платежами до бюджету.

Таблиця 2.6

Аналіз дебіторської заборгованості ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» за 2020 - 2022 рік

Дебіторська заборгованість	Початок 2020 року		Кінець 2020 року		Кінець 2021 року		Кінець 2022 року		Зміни за звітний період 2020/2021			Зміни за звітний період 2021/2022		
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %
1.Векселя одержані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.За товари, роботи, послуги	113	66,1	747	70,1	675	54,8	560	47,2	634	561	70,91	-72	-9,6	-43,6
3.3 бюджетом	2	1,17	12	1,12	20	1,6	-	-	10	500	1,11	8	66,6	4,8
4.За виданими авансами	-	-	-	-	-	-	-	-	8	66,6	4,8	-20	-100	44,4
5.3 нарахованих доходів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Інша поточна дебіторська заборгованість	56	32,7	306	28,7	535	43,5	625	52,7	250	446,4	27,96	229	74,8	138,8
Усього	171	100	1065	100	1230	100	1185	100	229	74,8	138,8	90	16,8	-200
									894	522	100	165	15,5	100
									165	15,5	100	-45	-3,65	100

Джерело: власні розрахунки

Потреба у власному капіталі обумовлена вимогами самофінансування ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». Власний капітал - це основа незалежності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». Однак варто мати на увазі наступне, якщо ціни на фінансові ресурси невеликі, а ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» може забезпечити більш високий рівень віддачі на вкладений капітал, чим платити за кредитні ресурси, то, залучаючи запозичені засоби, воно може збільшити рентабельність власного капіталу. У той час, якщо засоби ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» створені в основному за рахунок короткострокових обов'язків, то його фінансове положення буде нестабільне, тому що з капіталами короткострокового використання потрібна постійна оперативна робота, котра спрямована на контроль за їхнім своєчасним поверненням і залученням в оборот на нетривалий час інших капіталів. У табл. 2.7. зроблено аналіз власного капіталу

Власний капітал ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» у 2020 році сформований за рахунок статутного капіталу в сумі 2520 тис. грн. , резервного капіталу в сумі 51 тис. грн. (51% у структурі), котрий з'явився на кінець звітного періоду та нерозподіленого прибутку. Абсолютна зміна нерозподіленого прибутку за звітний період складає 50 тис. грн. (49% у структурі). На кінець 2020 року з'явився резервний капітал за рахунок нерозподіленого прибутку ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ».

Залучення позикових засобів в оборот в умовах ринкової економіки явище нормальне. Це сприяє тимчасовому поліпшенню фінансового стану за умови, що вони не заморожуються на тривалий час в обороті і вчасно повертаються. У протилежному випадку може виникнути прострочена кредиторська заборгованість, що в остаточному підсумку приводить до виплати штрафів і погіршенню фінансового стану ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». Тому в процесі аналізу необхідно вивчити склад, давнину появи кредиторської заборгованості, наявність, частоту і причини утворення простроченої заборгованості постачальникам продукції, по виданих векселях, по отриманих авансах, персоналу ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ».

Таблиця 2.7

Аналіз власного капіталу ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» за 2020 - 2022 рік

Власний капітал	Початок 2020 року		Кінець 2020 року		Кінець 2021 року		Кінець 2022 року		Зміни за звітний період 2020/2021			Зміни за звітний період 2021/2022		
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %
1.Статутний капітал	2520	99,4	2520	95,63	2520	68,7	2520	56,1	0	0	0	0	0	0
									0	0	0	0	0	0
2.Пайовий капітал	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
									-	-	-	-	-	-
3.Додатковий капітал	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
									-	-	-	-	-	-
4.Інший додатковий капітал	-	-	0	0	1082	51	1869	42	0	0	0	1082	0	105
									1082	0	105	787	72,7	95
5.Резервний капітал	0	0	50	1,93	0	0	21	0,46	50	0	50	-50	-100	-4,8
									-50	-100	-4,8	21	0	2,5
6.Нерозподілений прибуток	14	0,55	64	2,42	64	1,74	85	1,8	50	357	49	0	0	0
									0	0	0	21	32,8	2,5
7.Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
									-	-	-	-	-	-
Усього	2534	100	2635	100	3666	100	4495	100	101	3,9	100	1031	39,12	100

Джерело: власні розрахунки

У табл. 2.8 зроблено аналіз позикового капіталу. У структурі позикового капіталу у 2020 році нема довгострокових джерел, а лише на кінець звітнього періоду з'явилися короткострокові позики банку у сумі 521 тис. грн., що складає 59,47 % (рис. 2.1).

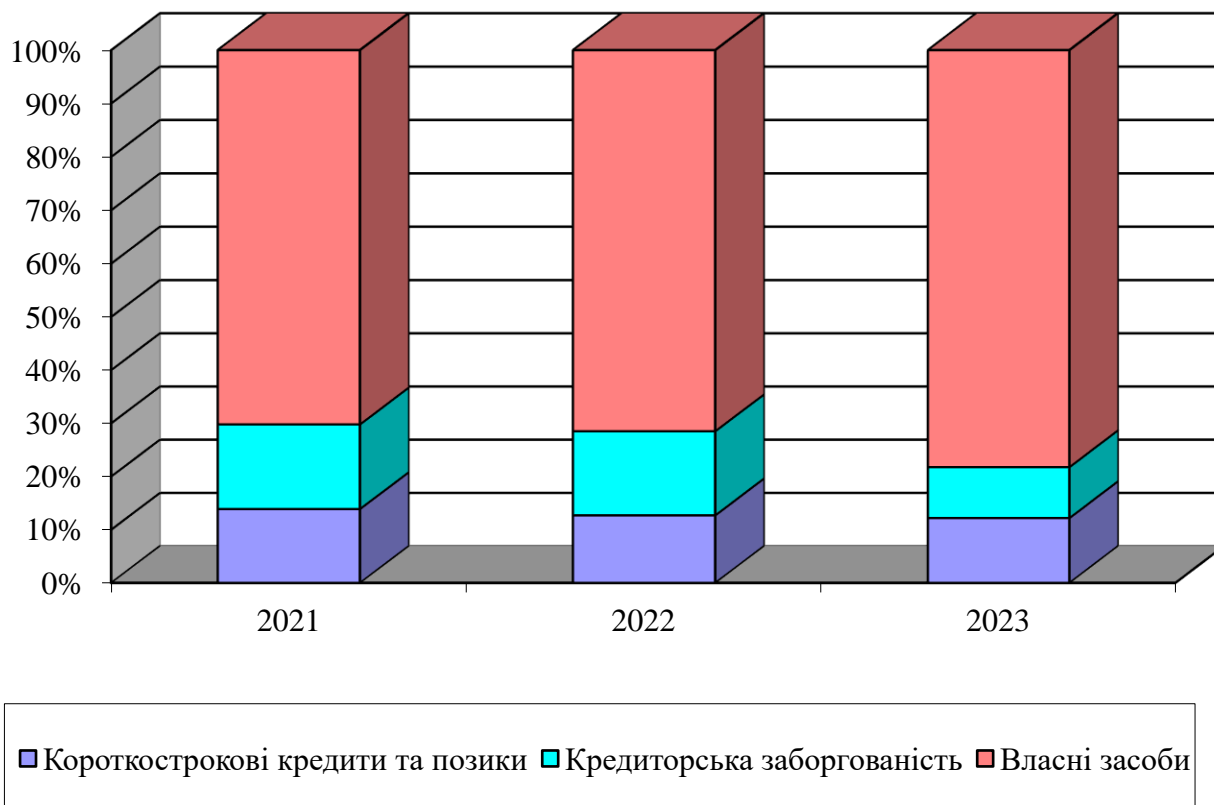

Рис. 2.1 - Співвідношення власного та позикового капіталу ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛИБОКОМБІНАТ» станом на початок року

Джерело: власні розрахунки

Також доцільно проаналізувати кредиторську заборгованість окремо.

У табл. 2.9 зроблено аналіз кредиторської заборгованості. У структурі кредиторської заборгованості 2020 року найбільшу питому вагу складає заборгованість за товари, роботи, послуги 69,85%, абсолютні зміни складають 248 тис. грн. Другою статтею є зобов'язання за розрахунками з бюджетом 16,05%.

Питома вага таких статей, як страхування, оплата праці та інші поточні зобов'язання – незначна. На 1 тис. грн. зменшилися зобов'язання з позабюджетних платежів.

Таблиця 2.8

Аналіз позикового капіталу ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» 2020-2022 рік

Позиковий капітал	Початок 2020 року		Кінець 2020 року		Кінець 2021 року		Кінець 2022 року		Зміни за звітний період 2020/2021			Зміни за звітний період 2021/2022		
	Тис грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Тис. грн	%	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %
1. Довгострокові кредит	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Інші довгострокові фінансові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Короткострокові кредити банків	0	0	521	46,6	651	44,5	700	56	521	0	59,47	130	24,9	37,8
									130	24,9	37,8	49	7,52	-23,1
4. Поточна заборгованість	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Кредиторська заборгованість	154	63,6	402	35,9	580	39,6	344	27,5	248	161	28,3	178	44,3	51,7
									178	44,3	51,7	-236	-40,6	111,3
6. З одержаних авансів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. З бюджетом	10	4,13	67	5,9	87	5,9	80	6,4	57	570	6,5	20	29,8	5,8
									20	29,8	5,8	-7	-8,04	3,3
8. З позабюджетних платежів	6	2,4	5	0,44	5	0,34	7	0,56	-1	-16,6	-0,11	0	0	0
									0	0	0	2	40	-0,9
9. Зі страхування	8	3,3	23	2,05	30	2,05	32	2,56	15	187,5	1,71	7	30,4	2,03
									7	30,4	2,03	2	6,6	-0,9
10. З оплати праці	23	9,5	56	5,0	65	4,4	51	4,08	33	143,4	3,76	9	16,07	2,6
									9	16,07	2,6	-14	-21,5	6,6
11. Інші поточні зобов'язання	41	16,9	44	3,93	44	3,0	38	3,04	3	7,31	0,34	0	0	0
									0	0	0	-6	-13,6	2,8
Усього	242	100	1118	100	1462	100	1250	100	876	361	100	344	30,7	100
									344	30,7	100	-212	-14,5	100

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.9

Аналіз кредиторської заборгованості ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» за 2020 - 2022 рік

Кредиторська заборгованість	Початок 2020 року		Кінець 2020 року		Кінець 2021 року		Кінець 2022 року		Зміни за звітний період 2020/2021			Зміни за звітний період 2021/2022		
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %	Абсолютні (+/-) тис.гр	Темп росту %	Структури, %
1. Векселі видані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Кредиторська заборгованість за товари	154	63,6	402	67,3	580	72	344	63	248	161	69,85	178	44,2	83,2
									178	44,2	83,2	-236	-41	90,4
3.3 одержаних авансів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
									-	-	-	-	-	-
4. З бюджетом	10	4,13	67	11,2	87	10,7	80	14,5	57	570	16,05	20	29,8	9,3
									20	29,8	9,3	-7	-8,0	2,7
5. З позабюджетних платежів	6	2,4	5	0,83	5	0,6	5	0,9	-1	-16,6	-0,28	0	0	0
									0	0	0	0	0	0
6. Зі страхування	8	3,3	23	3,85	30	3,7	32	5,8	15	187,5	4,22	7	30,4	3,3
									7	30,4	3,3	2	6,6	-0,7
7. З оплати праці	23	9,5	56	9,3	65	8,0	51	9,3	33	143,4	9,3	9	16,1	4,2
									9	16,1	4,2	-14	-21,5	5,3
8. Інші поточні зобов'язання	41	16,9	44	7,3	44	5,4	38	6,9	3	7,31	0,84	0	0	0
									0	0	0	-6	-13,6	2,3
Усього	242	100	597	100	811	100	550	100	355	146	100	214	35,8	100
									214	35,8	100	-261	-42,7	100

Джерело: власні розрахунки

На кінець 2022 року зменшилась сума кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги – це позитивна характеристика, тобто ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» розраховалось із постачальниками й підрядниками за виконані роботи та отримані послуги на 44,4%. Також на кінець 2022 року ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» розраховалось з бюджетом на суму 27 тис. грн. ; по оплаті праці на суму 10 тис. грн; зменшило заборгованість за відрахуваннями до Пенсійного капіталу України, на обов'язкове соціальне страхування, страхування майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» та індивідуальне страхування його працівників на суму 20 тис. грн.

У табл. 2.10 виконано порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості на кінець звітного періоду.

Таблиця 2.10

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості на кінець звітного періоду

2020 рік				
Стаття	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Перевищення	
			Д	К
1	2	3	4	5
1.Векселі видані	-	-	-	-
2.За товари, роботи, послуги	747	402	345	-
3.3 одержаних авансів	-	-	-	-
4.3 нарахованих доходів	-	-	-	-
5. з бюджетом	12	67	-	55
6. з позабюджетних платежів	-	5	-	5
7.3і страхування	-	23	-	23
8.3 оплати праці	-	56	-	56
9.3 учасниками	-	-	-	-
10.Із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-
Усього	759	553	345	139

2021 рік				
Стаття	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Перевищення	
			Д	К
1.Векселі видані	-	-	-	-
2.За товари, роботи, послуги	675	580	95	-
3.3 одержаних авансів	-	-	-	-
4.3 нарахованих доходів	-	-	-	-
5. з бюджетом	20	87	-	67
6. з позабюджетних платежів	-	5	-	5

Закінчення табл. 2.10

1	2	3	4	5
7.Зі страхування	-	30	-	30
8.3 оплати праці	-	65	-	65
9.3 учасниками	-	-	-	-
10.Із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-
Усього	695	767	95	167

2022 рік

Стаття	Дебіторська заборгованість	Кредиторська заборгованість	Перевищення	
			Д	К
1.Векселі видані	-	-	-	-
2.За товари, роботи, послуги	560	344	216	-
3.3 одержаних авансів	-	-	-	-
4.3 нарахованих доходів	-	-	-	-
5. З бюджетом	-	80	-	80
6. З позабюджетних платежів	-	5	-	5
7.Зі страхування	-	32	-	32
8.3 оплати праці	-	51	-	51
9.3 учасниками	-	-	-	-
10.Із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-
Усього	560	512	216	168

Джерело: власні розрахунки

Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги у 2020 (2022) році перевищує кредиторську на 345 (48) тис.грн. Кредиторська заборгованість перевищує дебіторську за наступними статтями: з бюджетом 55 (80) тис.грн.; з позабюджетних платежів 5 (5) тис.грн.; зі страхування 23 (32) тис.грн.; з оплати праці 56 (51) тис.грн. Таким чином, усього маємо перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською у сумі 206 (142) тис.грн. У 2021 році маємо перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською у сумі 167 тис. грн., за наступними статтями: з бюджетом 67 тис. грн.; з позабюджетних платежів 5 тис.грн.; зі страхування 30 тис. грн.; з оплати праці 65 тис.грн. Таким чином, усього маємо перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською у сумі 72 тис.грн.

Рис. 2.2 відображає порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості. Як бачимо, спостерігаються значні коливання дебіторської заборгованості, тому слід приділити значну увагу управлінню нею. Поступове збільшення кредиторської заборгованості викликано:

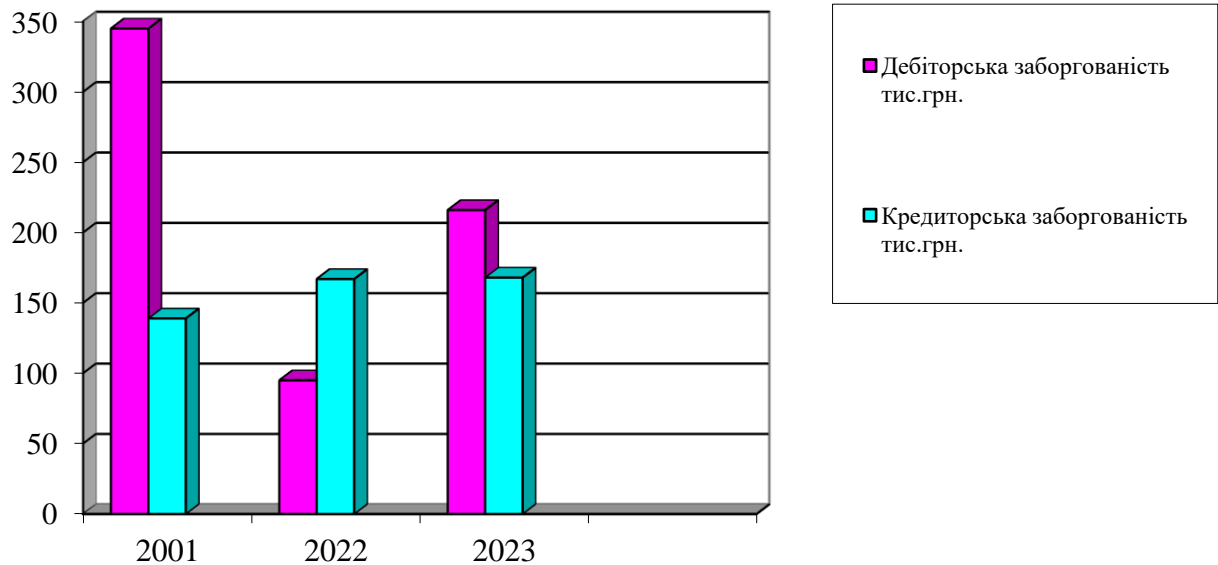

Рис. 2.2 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості

Джерело: власні розрахунки

1. Необачною кредитною політикою ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» стосовно покупців;
2. Нерозбірливим вибором партнерів;
3. Настання неплатоспроможності і навіть банкрутства деяких партнерів;
4. Труднощами в реалізації продукції у зв'язку з утратою основних ринків збуту.

2.2. Оцінка фінансових результатів та руху коштів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

За аналізований період маємо нестійкий фінансовий стан ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». Фінансова стійкість багато в чому визначається оптимальним співвідношенням між власним і позиковим капіталом. Для цього розрахуємо ряд коефіцієнтів і результати зведемо у таблицю 2.12.

Таблиця 2.11

Аналіз фінансової стійкості за критерієм стабільності джерел покриття запасів

Номер рядка	показник	Початок 2020 року	Кінець 2020 року	Кінець 2021 року	Кінець 2022 року
1	Власний капітал	2534	2635	3666	4495
2	Необоротні активи	2329	2332	3264	3695
3	Власні обігові кошти (p1-p2)	205	303	402	800
4	Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-
5	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів (p3+p4)	205	303	402	800
6	Короткострокові кредити та позики	154	923	1231	1044
7	Загальний розмір основних джерел покриття запасів (p5+p6)	359	1226	1633	1844
8	Запаси	233	317	555	818
9	Надлишок(+) або нестача(-) власних обігових коштів (p3-p8)	-28	-14	-153	-18
10	Надлишок(+) або нестача(-) власних коштів і довгострокових кредитів і позик (p5-p8)	-28	-14	-153	-18
11	Надлишок(+) або нестача(-) основних джерел покриття запасів (p7-p8)	+126	+909	+1078	+1026
12	Тип фінансової стійкості	нестійкий	нестійкий	нестійкий	нестійкий

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.12

Показники фінансової стійкості ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

Показники	На початок 2020 року		На кінець 2020 року		Зміни		На кінець 2021 року		Зміни		На кінець 2022 року		Зміни	
	розрахунок	значення	розрахунок	значення	+/-	Темп %	розрахунок	значення	+/-	Темп %	розрахунок	значення	+/-	Темп %
1. Коефіцієнт фінансової автономії	2534/2776	0,9	2635/3753	0,7	-0,2	-22,2	3666/5128	0,7	0	0	4495/5745	0,78	+0,08	11,4
2. Коефіцієнт фінансової залежності в т.ч:	242/2776	0,08	1118/3753	0,42	+0,34	425	1462/5128	0,23	-0,19	-45,2	1250/5745	0,21	-0,02	-8,7
- довгострокової	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- короткострокової	242/2776	0,08	1118/3753	0,42	+0,34	425	1462/5128	0,23	-0,19	-45,2	1250/5745	0,21	-0,02	-8,7
3. Коефіцієнт фінансового ризику	242/2534	0,09	1118/2635	0,42	+0,13	367	1462/3666	0,39	-0,03	-11,9	1250/4495	0,27	-0,12	-32,3

Джерело: власні розрахунки

Структуру пасивів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» характеризують:

- коефіцієнт автономії (фінансової незалежності), характеризує можливість ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів; його незалежність від позикових джерел; $K_{авт} > 0.5$. ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» у 2020, 2021 та у 2022 роках має високий рівень автономії.

- коефіцієнт фінансової залежності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ», характеризує скільки одиниць сукупних джерел припадає на одиницю власного капіталу; нормативне значення $K_{ф.з} = 2$. Рівень коефіцієнта у 2020, 2021 та у 2022 роках менше ніж нормативне значення.

- коефіцієнт співвідношення позикових і власних засобів, що розраховується як відношення суми позикового капіталу до власного (він показує частку майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ», котрий фінансується за рахунок притягнутих засобів, високе значення коефіцієнта (більше 1) свідчить про неблагополучну з економічної точки зору ситуації, тому що значну частину доходів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» змушене буде віддавати у вигляді відсотків по кредитах і позиках).

У 2020, 2021 та у 2022 роках маємо благополучну ситуацію.

Розрахуємо показники ринкової стійкості ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». Усі значення наведено у табл. 2.13.

1. Коефіцієнт маневреності власного капіталу

$$K_m = \text{Власні обігові кошти} / \text{Власний капітал} \quad (2.1)$$

Значення K_m показує частку власного капіталу, що використовується для фінансування поточної діяльності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». Збільшення значення цього коефіцієнта позитивно характеризує зміни у фінансовому стані ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ», оскільки свідчить про збільшення можливості вільно маневрувати власними коштами.

Таблиця 2.13

Показники ринкової стійкості ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

Коефіцієнти	На початок 2020	На кінець 2020	зміни		На кінець 2021	Зміни		На кінець 2022	зміни	
	значення	значення	+/-	Темп росту	значення	+/-	Темп росту	значення	+/-	Темп росту
- маневреності власного капіталу	0,08	0,1	+0,02	+25	0,1	0	-	0,17	+0,07	+70
- забезпечення власними обіговими коштами запасів	0,8	0,9	+0,1	+12,5	0,7	-0,2	-22,2	0,97	+0,27	+38,5
- операційних капіталів	0,9	0,93	+0,03	+3,3	0,7	-0,23	-24,7	0,76	+0,06	+8,5
- автономії джерел формування запасів	0,08	0,11	+0,03	+37,5	0,23	+0,12	+109	0,41	+0,18	+78,3
- кредиторської заборгованості	0,8	0,5	-0,3	-37,5	0,5	0	-	0,3	-0,2	-40
- співвідношення між дебіторської та кредиторської заборгованістю	1,27	2,6	+1,33	+105	2	-0,6	+76,9	3,4	+1,4	+70
- структури довгострокових вкладень	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Джерело: власні розрахунки

Отже, спостерігаються зміни на краще, у ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» з'явилося більше свободи маневрувати мобільними коштами.

2. Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів

$$K_{зап} = \text{Власні обігові кошти} / \text{Запаси} \quad (2.2)$$

Нормальне значення цього відносного показника, що було отримано на основі статистичного узагальнення господарської практики, становить 0,6-0,8. Таким чином, на початок 2020 року ми мали нормальне значення показника, але на кінець спостерігається відхилення від норми. На кінець 2021 – значення нормальне, а на кінець 2022 знову відхилення.

3. Коефіцієнт операційних капіталів

$$K_{в.ф} = \text{Операційні капітали} / \text{Актив} \quad (2.3)$$

Визначається відношенням балансової вартості операційних капіталів (основних коштів, операційних запасів та незавершеного виробництва) до підсумку балансу. За даними господарської практики нормальне значення $K_{в.ф} > 0,5$. Якщо показник менший від нормального значення, слід вжити заходів щодо поповнення майна операційного призначення, залучивши для цього додатково власні кошти або довгострокові кредити. Отже, за аналізований період коефіцієнт операційних капіталів має нормальний рівень.

4. Коефіцієнт автономії джерел формування запасів

$$K_{а.з} = \text{Власні обігові кошти} /$$

$$\text{Підсумок основних джерел формування запасів} \quad (2.4)$$

Частка основних, так званих нормальних джерел формування запасів збільшилась за аналізований період, тобто фінансова стійкість підвищилась.

5. Коефіцієнт кредиторської заборгованості

$$K_{кр.з} = \text{Кредиторська заборгованість} /$$

$$\text{Зобов'язання} \quad (2.5)$$

За звітні періоди значення коефіцієнту зменшилось.

6. Коефіцієнт співвідношення між дебіторської та кредиторської заборгованістю

$$Kд/к = \text{Дебіторська заборгованість} / \text{Кредиторська заборгованість} \quad (2.6)$$

Отже, у 2020 році значення показника збільшилось; у 2021 маємо зменшення абсолютного розміру як дебіторської, так і кредиторської заборгованості – це позитивне явище; але у наступному році значення коефіцієнту знову збільшилось.

7. Коефіцієнт структури довгострокових вкладень

$$Kс.д.в = \text{Довгострокові зобов'язання} / \text{Необоротні активи} \quad (2.7)$$

Цей коефіцієнт показує, яка частка необоротних активів профінансована чужими коштами, тобто не належить ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». В нашому випадку довгострокові зобов'язання відсутні.

Основне завдання аналізу ліквідності балансу – перевірити синхронність надходження й витрачання фінансових ресурсів, тобто здатність ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» розраховуватися за зобов'язаннями власним майном у визначені періоди часу. Ліквідність балансу визначається ступенем покриття зобов'язань ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» його активами, термін перетворення яких у кошти відповідає терміну погашення зобов'язань. Що швидше той чи інший вид активу може набрати грошової форми, то вища його ліквідність. Абсолютну ліквідність мають грошові кошти.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу, що згруповані за ознакою ліквідності та розміщені в порядку спадання ліквідності, із статтями пасиву, що згруповані за ознакою термінів погашення і розміщені в порядку збільшення строковості зобов'язань.

Якщо при такому порівнянні активів вистачає, то баланс ліквідний і ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» платоспроможне. У противному разі баланс неліквідний і ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» вважається неплатоспроможним.

У табл. 2.14. виконане угруповання активів і пасивів балансу.

Таблиця 2.14

Угруповання активів і пасивів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ»

2020 рік							
активи	На початок 2020	На кінець 2020	пасиви	На початок 2020	На кінець 2020	+/-	
						На початок 2020	На кінець 2020
A1	26	37	П1	242	597	-216	-560
A2	175	1067	П2	-	521	+175	+546
A3	246	317	П3	-	-	+246	+317
A4	2329	2332	П4	2534	2635	-205	-303
Баланс	2776	3753	Баланс	2776	3753	0	0

2021 рік							
активи	На початок 2021	На кінець 2021	пасиви	На початок 2021	На кінець 2021	+/-	
						На початок 2021	На кінець 2021
A1	37	77	П1	597	811	-560	-734
A2	1067	1232	П2	521	651	+546	+581
A3	317	555	П3	-	-	+317	+555
A4	2332	3264	П4	2635	3666	-303	-402
Баланс	3753	5128	Баланс	3753	5128	0	0

2022 рік							
активи	На початок 2021	На кінець 2021	пасиви	На початок 2021	На кінець 2021	+/-	
						На початок 2021	На кінець 2021
A1	77	47	П1	811	550	-734	-503
A2	1232	1185	П2	651	700	+581	+485
A3	555	818	П3	-	-	+555	+818
A4	3264	3695	П4	3666	4495	-402	-800
Баланс	5128	5745	Баланс	5128	5745	0	0

Джерело: власні розрахунки

Для оцінки платоспроможності в короткостроковій перспективі розраховуються наступні показники:

1. *Коефіцієнт абсолютної ліквідності*, обумовлений як відношення коштів і поточних фінансових інвестицій до короткострокових зобов'язань, є найбільш твердим критерієм ліквідності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». Він

показує, яка частина короткострокових позикових зобов'язань може бути при необхідності погашена негайно. $Ka.l. = A1 / (П1 + П2)$ ($Ka.l. > 0,2-0,35$)

2020 рік $37 / (597 + 521) = 0,03$ - норматив не виконується.

2021 рік $77 / (811 + 651) = 0,05$ - норматив не виконується.

2022 рік $47 / (550 + 700) = 0,03$ - норматив не виконується.

2. *Коефіцієнт критичної ліквідності* розраховується як відношення коштів, що течуть фінансових інвестицій і дебіторської заборгованості до короткострокових зобов'язань. Він формується, головним чином, у залежності від сум дебіторської заборгованості і показує, яку частину короткострокових зобов'язань ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» може погасити за рахунок цих груп поточних активів

$$Kk.l. = (A1 + A2) / (П1 + П2) \quad (Kk.l. > 0,8-1)$$

2020 рік $(37 + 1067) / (597 + 521) = 0,9$ - норматив виконується.

2021 рік $(77 + 1232) / (811 + 651) = 0,89$ - норматив виконується.

2022 рік $(47 + 1185) / (550 + 700) = 0,98$ - норматив виконується.

3. *Коефіцієнт поточної ліквідності*. Дає загальну оцінку ліквідності активів, показуючи, скільки гривень поточних активів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» приходить на одну гривню поточних зобов'язань. Логіка числення даного показника полягає в тому, що ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» погашає короткострокові зобов'язання в основному за рахунок поточних активів; отже, якщо поточні активи перевищують по величині поточні зобов'язання, ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» може розглядатися як успішно функціонуюче (принаймні, теоретично). Значення показника може варіювати по галузях і видам діяльності, а його розумний ріст у динаміку звичайно розглядається як сприятлива тенденція.

$$Km.l. = (A1 + A2 + A3) / (П1 + П2) \quad (Km.l. > 1,8-2)$$

2020 рік $(37 + 1067 + 317) / (597 + 521) = 1,3$ - норматив не виконується.

2021 рік $(77 + 1232 + 555) / (811 + 651) = 1,27$ - норматив не виконується.

2022 рік $(47 + 1185 + 818) / (550 + 700) = 1,64$ - норматив не виконується.

Отже, структура балансу ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» незадовільна.

У процесі фінансового аналізу також розраховуються наступні показники:

1. Коефіцієнт достатності коштів:

$K_{д.д.з} = \frac{BP}{(Kp + Дв + Ос)}$, де Кр- капітальні витрати, Дв- виплачені дивіденди, Оса-приріст оборотних коштів

$$K_{д.к} 2020 \text{ рік} = 4969,6 / 3753 = 1,32$$

$$K_{д.к} 2021 \text{ рік} = 6952,8 / 5128 = 1,35$$

$$K_{д.к} 2022 \text{ рік} = 7630 / 5745 = 1,32$$

ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» функціонує без зовнішнього фінансування

2. Коефіцієнт капіталізації коштів:

$$K_{к.к} = \frac{(Bp - дв)}{(Ос.перв. + И + Адр. + Чо.к)}$$

$$K_{к.к} 2020 \text{ рік} = 4969,6 / (2332 + 1419 + 303) = 1,22$$

$$K_{к.к} 2021 \text{ рік} = 6952,8 / (3264 + 1862 + 402) = 1,25$$

$$K_{к.к} 2022 \text{ рік} = 7630 / (3695 + 2050 + 800) = 1,16$$

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів і ефективності діяльності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». Вони вимірюють прибутковість ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» з різних позицій і групуються відповідно до інтересів ділянок економічного процесу, ринкового обміну. Крім цього показники рентабельності – важливі характеристики факторного середовища формування прибутку ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». Саме тому вони є обов'язковими елементами аналізу фінансового стану ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». Ці показники розраховуються за звітний і попередній рік на підставі форми 2 “Звіт про фінансові результати”.

Показники рентабельності більш повно, чим прибуток відбивають остаточні результати господарювання, тому що їх величина показує співвідношення ефекту з наявними чи використаними ресурсами.

*1. Рентабельність продукції за прибутком від реалізації = прибуток від реалізації/ чистий дохід * 100%.*

Цей показник показує, скільки прибутку від реалізації приходить на 1 грн. чистого доходу від реалізації. Маємо зменшення показника, яке свідчить про зниження попиту на продукцію.

*2. Рентабельність продукції по операційному прибутку = операційний прибуток/ чистий дохід * 100%.*

Цей показник показує, скільки прибутку від операційної діяльності приходить на 1 грн. Чистого доходу від реалізації. Він характеризує ефективність операційної діяльності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ».

*3. Рентабельність реалізованої продукції по чистому прибутку = чистий прибуток/ чистий дохід * 100%.*

Цей показник показує, скільки чистого прибутку приходить на 1 грн. Чистого доходу від реалізації. Він характеризує ефективність діяльності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» після сплати податку на прибуток.

*4. Рентабельність активів по прибутку від реалізації = прибуток від звичайної діяльності/ валюта балансу середня * 100%.*

Цей показник характеризує ефективність використання всього майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». Він показує, скільки прибутку від реалізації приходить на 1 грн. майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». Його зниження свідчить про падаючий попит на продукцію ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ».

*5. Рентабельність активів по чистому прибутку = чистий прибуток/ валюта балансу середня * 100%.*

Показує, скільки чистого прибутку приходить на 1 грн. Майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». Цей показник характеризує ефективність використання всього майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» після сплати податку на прибуток.

6. *Рентабельність власного капіталу = чистий прибуток/ сума власного капіталу * 100%.*

Цей показник відбиває ефективність використання власного капіталу ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ».

7. *Рентабельність операційних капіталів = чистий прибуток/ середня вартість операційних капіталів * 100%.* Показує, скільки чистого прибутку приходить на 1 грн. операційних капіталів.

8. *Рентабельність необоротних активів = чистий прибуток/ середня вартість необоротних активів * 100%.*

Показує, скільки прибутку від реалізації приходить на 1 грн. необоротних активів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». Цей показник відбиває ефективність використання необоротних активів.

9. *Рентабельність перманентного капіталу = чистий прибуток/ середня вартість власного й позикового капіталу, вкладеного в ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» на тривалий термін* Цей показник відбиває ефективність використання капіталу, вкладеного в діяльність ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» на тривалий термін. Він показує, скільки прибутку від реалізації приходить на 1 грн. перманентного капіталу. Розраховані показники рентабельності занесені в табл. 2.15.

Ділова активність ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» у фінансовому аспекті виявляється насамперед, у швидкості обороту його засобів. Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки різних фінансових коефіцієнтів оборотності. Під оборотністю засобів розуміють тривалість проходження засобами окремих стадій виробництва й звертання. Розглянемо основні коефіцієнти оборотності:

Таблиця 2.15

Показники рентабельності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБКОМБІНАТ»

Показники	2020 рік, %	2021 рік, %	+/-	Темп росту %	2022 рік, %	+/-	Темп росту %
1. Рентабельність продукції по прибутку від реалізації	+16,01	+13,0	-3,01	-18,8	+12,0	-1	-7,7
2. Рентабельність продукції по операційному прибутку	+5,5	+4,3	-1,2	-21,8	+3,8	-0,5	-11,6
3. Рентабельність реалізованої продукції по чистому прибутку	+2,04	+1,7	-0,34	-16,6	+1,5	-0,2	-11,7
4. Рентабельність активів по прибутку від реалізації	+42,4	+34,3	-8,1	-19,1	+31,4	-2,9	-8,5
5. Рентабельність активів по чистому прибутку	+5,4	+4,6	-0,8	-14,8	+4,1	-0,5	-10,8
6. Рентабельність власного капіталу	+7,7	+6,5	-1,2	-15,6	+5,3	-1,2	-18,5
7. Рентабельність операційних капіталів	+7,88	+6,5	-1,38	-17,5	+5,4	-1,1	-17
8. Рентабельність необоротних активів	+8,7	+7,35	-1,35	-15,5	+6,4	-0,95	-13
9. Рентабельність перманентного капіталу	+7,7	+6,2	-1,5	-19,4	+5,1	-1,1	-17,7

Джерело: власні розрахунки

1. Коефіцієнт загальної оборотності капіталу (активів), відбиває швидкість обороту (у кількості оборотів за період) усього капіталу ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» . Його зростання означає прискорення кругообігу засобів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» чи інфляційне зростання цін. На кінець 2021 року маємо незначне зростання коефіцієнту, а на кінець 2022 – незначне зменшення.

2. Коефіцієнт оборотності мобільних активів, показує швидкість обороту всіх оборотних активів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» . Його зростання варто оцінювати позитивно, що ми і маємо за аналізований період.

3. Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних коштів (запасів), відбиває число оборотів запасів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» за аналізований період. Маємо зниження, яке свідчить про відносне збільшення операційних запасів і незавершеного виробництва чи про зниження попиту на готову продукцію.

4. Коефіцієнт оборотності готової продукції, показує швидкість обороту готової продукції. Його зростання означає збільшення попиту на готову продукцію ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» , але за аналізований період маємо зниження – затоварення продукцією у зв'язку зі зниженням попиту.

5. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, показує розширення чи звуження комерційного кредиту, наданого ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» . Значення коефіцієнту збільшилось.

6. Середній період обороту дебіторської заборгованості, характеризує середній термін погашення дебіторської заборгованості. За аналізований період коефіцієнт знизився, це позитивно оцінюється.

7. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, показує розширення чи звуження комерційного кредиту, наданого ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» . Його зростання означає збільшення швидкості оплати заборгованості ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» , зниження – зростання покупок у кредит. Маємо зростання.

8. Середній період оборотності кредиторської заборгованості, характеризує середній період повернення боргів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» , крім заборгованості перед банками. Спостерігається зменшення значення.

9. Коефіцієнт оборотності власного капіталу, показує швидкість обороту власного капіталу, що для акціонерних товариств означає активність засобів, якими ризикують акціонери. Зростання цього коефіцієнта відбиває підвищення рівня продаж, що повинне в значній мірі забезпечуватися кредитами і, отже, знижувати частку власників у загальному капіталі ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» . Істотне зниження цього показника відбиває тенденцію до бездіяльності частини власних засобів.

10. Середній період обороту мобільних активів, показує термін вкладення засобів у виробництво до одержання виторгу від реалізації. Позитивно варто оцінювати зниження цього показника, що ми і маємо.

11. Середній період обороту запасів, позитивно варто оцінювати зниження цього коефіцієнта, якщо це не перешкоджає нормальному процесу виробництва, не загрожує дефіцитом матеріальних ресурсів. Маємо негативний стан – збільшення.

12. Період операційного циклу, показує тривалість перетворення придбаних матеріальних ресурсів у кошти. За аналізований період спостерігаємо зменшення цього показника – це слід оцінювати позитивно.

13. Період фінансового циклу, позитивно варто оцінювати зниження цього показника. Отже на кінець 2021 року маємо зниження показника, але на кінець 2022 – збільшення, це негативна характеристика.

У табл. 2.16 розраховані показники оборотності. Показники рентабельності більш повно, чим прибуток відбивають остаточні результати господарювання, тому що їх величина показує співвідношення ефекту з наявними чи використаними ресурсами. Спостерігається зниження усіх показників рентабельності.

Таблиця 2.16

Показники оборотності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБКОМБІНАТ»

Показник	Розрахунок 2020 рік	Значення 2020 рік	Розрахунок 2021 рік	Значення 2021 рік	+/-	Темп Росту %	Розрахунок 2022 рік	Значення 2022 рік	+/-	Темп Росту %
1. Коефіцієнт загальної оборотності капіталу	4969,6/3753	1,32	6952,8/5128	1,35	+0,03	+2,27	7630,8/5745	1,32	-0,03	-2,2
2. Коефіцієнт оборотності мобільних активів	4969,3/1421	3,5	6952,8/1864	3,7	+0,2	+5,7	7630,8/2050	3,72	+0,02	+0,5
3. Коефіцієнт оборотності матеріальних оборотних коштів	4969,3/317	13	6952,8/555	12,5	-0,5	-3,8	7630,8/818	9,3	-3,2	-25,6
4. Коефіцієнт оборотності готової продукції	4969,3/15	331,3	6952,8/21	331,0	-0,3	-0,1	7630,8/24	318	-13	-3,9
5. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	4969,6/1065	4,6	6952,8/1230	5,65	+1,05	+22,8	7630,8/1185	6,4	+0,75	+13,3
6. Середній період обороту дебіторської заборгованості	365/4,6	79	365/5,6	65	-14	-17,7	365/6,4	57	-8	-12,3
7. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4969,6/597	8,32	66952,8/611	11,37	+3,05	+36,6	7630,8/350	21,8	10,43	+91,7
8. Середній період оборотності кредиторської заборгованості	365/8,32	44	365/11,3	32	-12	-27,3	365/21,8	17	-15	-47
9. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	4969,6/2635	1,88	6952,8/3666	1,89	+0,01	+0,5	7630,8/4495	1,69	-0,2	-10,6
10. Середній період обороту										
- мобільних активів	365/3,5	104	365/3,7	99	-5	-4,8	365/3,7	98	-1	-1,01
- запасів	365/13	28	365/12	29	+1	+3,6	365/9	39	+10	+34,5
11. Період операційного циклу	79+28	107	65+29	94	-13	-12,1	57+39	96	+2	+2,1
12. Період фінансового циклу	107-44	63	94-32	62	-1	-1,6	96-17	79	+17	+27,4

Джерело: власні розрахунки

Зниження попиту на продукцію є тривожним сигналом.

2.3. Шляхи удосконалення фінансового стану ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» в умовах ПАТ «Охтирський хлібокомбінат»

Після проведеного аналізу ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» ПАТ “Охтиркахліб” за три останніх роки, можна зазначити, що спостерігаються негативні зміни за основними показниками, котрі характеризують фінансовий стан, а саме:

1. Дослідження рентабельності показало зменшення усіх показників.
2. Фінансовий стан ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» на протязі трьох років нестійкий;
3. Об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності показала, що баланс ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» неліквідний. Вихід з цієї ситуації – удосконалення виробництва та розширення збутової мережі, з метою нарощення обсягів реалізації та надходження коштів на поточний рахунок.
4. Стан дебіторської та кредиторської заборгованості незадовільний.
5. Платоспроможність ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» порушена.
6. Становище суб'єкта господарювання на ринку та оцінка його конкурентоспроможності, показало різке зниження обсягів реалізації продукції, які відбулися через втрату основних ринків збуту продукції, рівень конкурентоспроможності – низький.

Таким чином, можна зробити висновок про незадовільну роботу та управління фінансовим станом ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». У зв'язку з цим необхідно виявити резерви та запропонувати заходи щодо удосконалення управління фінансовим станом ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ».

При незадовільній структурі балансу (коефіцієнт поточної ліквідності < 2) для перевірки реальної можливості у ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» відновити свою платоспроможність визначається коефіцієнт відновлення платоспроможності (Квп) на протязі найближчих шести місяців. Якщо значення коефіцієнта більш ніж одиниця (Квп >1), може бути прийняте рішення про наявність у ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» можливості відновити свою платоспроможність. Якщо його значення <1, може бути прийняте рішення, що у найближчий час у ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» не буде можливості виконати свої обов'язки перед кредиторами.

$$\text{Квп} = ((\text{Кпл к.} + tв / T (\text{Кпл к.} - \text{Кпл п.})) / \text{Кпл норм.}, \quad (2.7)$$

де: Кпл к., Кпл п. – фактичне значення коефіцієнта поточної ліквідності відповідно на кінець та початок періоду;

tв – встановлений період відновлення або втрати платоспроможності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» у місяцях;

T – звітний період у місяцях;

Кпл норм. – нормативне значення коефіцієнта поточної ліквідності.

Зробимо розрахунок:

$$\text{Квп} = (1,27 + 6/12 * (1,64 - 1,27)) / 2,0 = 0,73 \quad (2.8)$$

Отже, отримане значення Квп < 1, що свідчить про неможливість виконання обов'язків перед кредиторами у найближчі шість місяців.

Перехід до ринкової економіки визвав появу нового для вітчизняної фінансової практики поняття – банкрутство ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». Відповідно до чинного законодавства під банкрутством ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» розуміється зв'язана з

недостатністю активів у ліквідній формі його непридатність задовольняти у встановлений термін пред'явлені до нього з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом. В умовах нестабільної економіки, уповільнення платіжного обороту, недостатньої кваліфікації менеджерів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» інститут банкрутства одержує усе більше поширення.

Ознаками ймовірності банкрутства можуть бути: невиконання зобов'язань, призупинення платежів, несвоєчасна сплата податків, припинення виробництва, зниження обсягів продажів, затримка виплати заробітної плати, висока питома вага простроченої кредиторської заборгованості, низькі значення коефіцієнтів ліквідності, наявність наднормативних операційних запасів і залежаних товарів.

Для ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» діагностику банкрутства проведемо за допомогою тесту, котрий було запропоновано Е.Альтманом у 1983 році (3.2)

Розрахункова формула :

$$Z83 = 3,107 K1 + 0,995K2 + 0,42K3 + 0,847K4 + 0,717K5, \quad (2.9)$$

де $K1$ = прибуток до сплати податків і відсотків / активи ;

$K2$ = виручка від реалізації / активи ;

$K3$ = балансова вартість власного капіталу / позиковий капітал;

$K4$ = сума нерозподіленого прибутку / активи

$K5$ = власні обігові кошти / активи

Граничне значення індексу $Z83 = 1,23$.

Зробимо розрахунок імовірності банкрутства за результатами роботи ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» в 2022 році:

$$Z83 (2022) = 3,107 * (9156 \text{ тис.грн.} / 5745 \text{ тис.грн.}) + 0,995 * (7630 \text{ тис.грн.} / 5745 \text{ тис.грн.}) + 0,42 * (2520 \text{ тис.грн.} / 1250 \text{ тис.грн.}) + 0,847 * (64 \text{ тис.грн.} / 5745 \text{ тис.грн.}) + 0,717 * (2050 \text{ тис.грн.} / 5745 \text{ тис.грн.}) = 7,36$$

Отже, у найближчий час банкрутство ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» не загрожує.

Реалізація продукції це завершальний етап кругообігу коштів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». Від її величини залежать результати фінансово-господарської діяльності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ», показники обіговості і рентабельності. На зміну обсягу реалізації впливають багато причин. Визначимо і проаналізуємо основні з них.

Як видно з табл. 2.17 обсяг реалізованої продукції у звітному місяці збільшився на 25393,25 грн., що становить 2,01% відповідно до запланованих показників.

Таблиця 2.17

Дані про випущену продукцію ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» у листопаді - грудні 2022 року

№ п/п	Назва показників	План	Факт	+, - факт до плану, тис. грн.	%
1	Обсяг товарної продукції, в т.ч.	1262798,21	1287600,05	+21801,84	101,96
	- хліб	1053898,86	1075135,58	+21236,72	102,02
	- хлібобулочні вироби	160082,3	157275,16	-2807,14	98,25
	- кондитерські вироби	48817,05	55189,31	+6372,26	113,05
2	Оптова ціна 1 тн. продукції, в т.ч.	1639,36	1635,25	-4,11	99,75
	- хліб	1525,4	1530,66	+5,26	100,34
	- хлібобулочні вироби	2485,75	2312,87	-172,88	93,05
	- кондитерські вироби	3254,47	3246,43	-8,04	99,75
3	Обсяг відвантаженої продукції	1263103,29	1288497,24	+25393,95	102,01
4	Залишки готової продукції на складі на початок місяця:				
	- в тн	1,4	1,5	+0,1	107,14
	- в грн.	2135,56	2274,78	139,22	106,52
5	Залишки готової продукції на складі на кінець місяця:				
	- в тн	1,2	0,9	-0,3	75
	- в грн.	1830,48	1377,59	-452,89	75,26

Джерело: власні розрахунки

Залишок готової продукції на початок місяця становить 2,3 тис. грн., або 1,8%, а на кінець звітної періоду - 1,4 тис. грн., або 1,1% від загальної суми обсягу товарної продукції. Зменшення залишків готової продукції на складі на кінець місяця пояснюється збільшенням покупного попиту на хлібобулочні вироби у святкові дні. Порівнюючи обсяги товарної та відвантаженої продукції у січні з планом, видно, що перевищення складає 1,96% і 2,01%. Це можна пояснити зростанням попиту на хліб більше, чим планувалось. Але хоч план по реалізації перевиконаний на 1,96% розмір виручки може бути вище за рахунок погашення дебіторської заборгованості, поліпшення збереження та ін.

Перш за все ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» повинно сформулювати кредитну політику, яка включає в себе такі елементи:

- 1) стандарти кредитоспроможності покупців;
- 2) період кредитування;
- 3) політику стягнення заборгованості;
- 4) різноманітні пільги, що надаються за більш швидкі платежі.

Розглянемо кожний елемент більш детально.

При визначенні стандартів кредитоспроможності покупця необхідно встановити ймовірність того, що клієнт намагатиметься виконати свої зобов'язання й ризик непогашення боргу для ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» при цьому зменшується. Для цього можливо проводити аналіз фінансової звітності клієнтів, використовувати власний досвід роботи з цим клієнтом, оцінювати гарантії, які може надати покупець, використовувати іншу інформацію. На основі отриманих даних і існуючого стану дебіторської заборгованості на ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» приймається рішення про доцільність співпраці з кожним окремим клієнтом.

Визначення оптимального періоду кредитування є важливим моментом у формуванні кредитної політики. Збільшення кредитного періоду поліпшує продаж, але і збільшує витрати на утримання дебіторської заборгованості. Політика інкасації (стягнення заборгованості) пов'язана із процедурою аналізу

прострочених рахунків. Розробка політики інкасації дебіторської заборгованості передбачає встановлення на ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» певної системи процедур, пов'язаних із справлянням боргу. До цих процедур можуть відноситися письмові попередження, телефонні розмови з головними менеджерами ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» – покупця, подання позову до господарського суду. У системі цих процедур може бути застосовано спеціальний метод прискорення інкасації – факторинг (це послуга банку по викупу рахунків – фактур дебіторів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» за певну плату). Слід зазначити, що на Україні вартість цієї послуги висока, тому її використання доцільне лише тоді, якщо інші методи стягнення заборгованості виявилися неефективними.

З метою оцінки стану дебіторської заборгованості, що має сприяти визначенню кредитної політики ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ», рекомендується здійснити контроль за дебіторською заборгованістю окремих дебіторів за строками виникнення боргів, за співвідношенням дебіторської й кредиторської заборгованості, за реальною вартістю існуючої дебіторської заборгованості. Звичайно, більш ретельно необхідно контролювати значних дебіторів, несплата за боргами яких найбільш негативно відобразиться на фінансовому стані ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ».

Підсумовуючи зазначу, що лише на основі аналізу й контролю дебіторської заборгованості, за умови сформованої політики кредитування можна тримати під контролем розміри дебіторської заборгованості, визначати її оптимальну суму, а отже, підвищувати ефективність використання фінансових ресурсів. Для аналізу резерву збільшення обсягу виробництва розглянемо табл. 2.18 – показники, що впливають на величину від реалізації.

З вище приведеної таблиці можна визначити фактичний обсяг реалізації, використовуючи формули :

$$O^{\Phi p} = Q^{\Phi T} + Q^{\Phi H} - O^{\Phi H} - \Delta Q^{\Phi TH} - \Delta Q^{\Phi TI} \Delta Q^{\Phi TV} - Утц - Убл, \quad (3.6)$$

$$O^{\Phi p} = 1287,6 + 2,3 - 1,4 - (-27,4) - 5,58 = 1310,4 \text{ (тис.грн)}$$

$O^{\Phi p}$ - фактичний місячний обсяг реалізації продукції, виконаних робіт, зроблених послуг, грн;

$O^{\Phi T}$ - фактичний місячний обсяг товарної продукції, виконаних робіт, зроблених послуг, грн;

Таблиця 2.18

Показники, що впливають на величину від реалізації ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ»

Найменування показника	На початок звітного періоду, тис. грн.	На кінець звітного періоду, тис. грн.	Зміни показника, тис. грн.
Дебіторська заборгованість за відвантажену продукцію, термін сплати за яку настав: в т.ч.:	220,6	193,2	-27,4
- ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» і організації	56,1	64,1	+8,0
- приватні ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ»	18,8	32,7	+13,9
- бюджетні установи	145,7	96,4	-49,3
Збитки від нестачі і псування готової продукції по різних причинах		5,5	

Джерело: власні розрахунки

$O^{\Phi H}, O^{\Phi K}$ - фактична величина залишків готової продукції на складі й у шляху у відпускних цінах, грн;

$\Delta Q^{\Phi TH}$ - зміна фактичної величини дебіторської заборгованості за відвантажену готову продукцію, виконані роботи, зроблені послуги, термін сплати якої не настав, грн;

$\Delta Q^{\Phi TI}$ - зміна фактичної величини дебіторської заборгованості за відвантажену готову продукцію, виконані роботи, зроблені послуги, термін сплати якої минув, грн;

$\Delta Q^{\text{фТВ}}$ - теж саме по отриманих векселях, грн;

Утц - збитки від реалізації товарів за заниженими цінами, грн;

Убл - збитки від відпустки товарів, виконання робіт, надання послуг працівникам за пільговими цінами чи безкоштовно, грн;

Уп - збитки від нестачі і псування товарів по різних причинах, грн. Таким чином, виторг від реалізації продукції вище, ніж обсяг відвантаженої продукції, внаслідок погашення частини дебіторської заборгованості. Але її можна зробити ще більше, якщо усунути вплив наступних причин:

Збільшення дебіторської заборгованості приватними ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» та організаціями. Вплив цієї причини на обсяг виторгу можна розрахувати по формулі: $\Delta Op1 = \Delta O^{\text{фтин}} - \Delta O^{\text{фтид}}$,

$\Delta Op1 = 56,1 - 64,1 = -8,0$ (тис.грн) - ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» і організації

$\Delta Op2 = 18,8 - 32,7 = -13,9$ (тис.грн) - приватні ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

З цього видно, що за рахунок приватних ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» можна збільшити виторг від реалізації продукції на 13,9 тис.грн., а також за рахунок ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» і організацій - на 8 тис.грн. Керівництву хлібокомбінату варто звернути увагу на умови контрактів стосовно своєчасної оплати за продукцію, що допоможе отримати 21,9 тис.грн.

Також фінансовій та юридичній службі хлібокомбінату слід постійно приділяти увагу до роботи з покупцями, щоб обсяг дебіторської заборгованості не зростав, а навпроти зменшувався. Від нестачі і псування готової продукції по різних причинах:

$\Delta Op2 = -Убп = -5,5$ (тис.грн)

Таким чином, загальний обсяг резерву збільшення виторгу складає 24,7 тис. грн., що видно в табл. 2.19.

Таблиця 2.19

Вплив причин на обсяг реалізації продукції ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

Найменування показника	Величина зниження, тис.грн.
Дебіторська заборгованість за відвантажену продукцію	21,9
Збитки від нестачі і псування товарів по різних причинах: В т.ч.	2,8
1. збільшення залишків готової продукції на складі	2,3
2. повернення продукції з торгівельної мережі	0,5

Джерело: власні розрахунки

Основними заходами щодо збільшення обсягу реалізації, які базуються на проведеному аналізі є наступні:

1. Збільшення обсягів реалізації можливо досягти у результаті зменшення залишків готової продукції на складі шляхом поліпшення роботи служби збуту готової продукції. Резерв збільшення обсягу реалізації складе 2,3 тис.грн.

2. Заходи щодо ліквідації причин, які викликають повернення готової продукції з торгівельної мережі дозволять збільшити обсяг реалізації на 0,5 тис.грн.

3. Незважаючи на те, що в періоді, що аналізується мало місце зниження дебіторської заборгованості за готову продукцію, термін сплати якої настав, ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» слід звернути увагу на прискорення стягнення дебіторської заборгованості шляхом посилення договірної дисципліни і відмови від відвантаження готової продукції покупцям, які своєчасно не розраховуються. Основний дебітор ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» - це бюджетні організації (лікарні, дитячі садки, військові частини та інші) і прискорення розрахунків з цією групою покупців залежить від своєчасного фінансування державним бюджетом цих організацій.

1. В фірмових магазинах « Гарячий хліб» хлібокомбінату необхідно впровадити торгівлю супутніми товарами (продуктами) з більш високою націнкою ніж на хлібобулочні вироби в умовах, коли ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» не може підвищувати ціну на продукцію власного виробництва внаслідок державного регулювання цін на хлібобулочну продукцію.

2. Відкриття нових магазинів фірмової торгівлі передбачається можливим лише за умови продажу там за окрему добу 0,3 - 0,4 т. Відділу збиту слід більше уваги приділяти маркетинговим дослідженням для збільшення конкурентоспроможності виробляємої продукції, впровадження у виробництво нових видів хлібобулочних виробів, щоб вижити в умовах жорсткої конкуренції. Таким чином, загальний резерв росту обсягу реалізації складає 1335,1 тис. грн (табл. 2.20).

Таблиця 2.20

Заходи щодо збільшення обсягу реалізації продукції ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

№ п/п	Заходи	Величина збільшення обсягу реалізації, тис. грн.
1	Зменшення залишків готової продукції на складі	2,3
2	Зменшення повернень продукції з торгівельної мережі	0,5
	Разом	2,8

Джерело: власні розрахунки

Значним резервом покращення фінансових результатів є скорочення витрат (табл. 2.21).

Таблиця 2.21

Відомості про собівартість випуску продукції ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

Елемент собівартості	Собівартість за місяць, грн		Собівартість на 1 т. продукції	
	План, грн	Факт, грн	План, грн	Факт, грн.
Матеріальні витрати	660135	700312	869,74	889,4
- сировина	431930	458217	569,08	581,94
- допоміжні матеріали	102015	113809	134,41	144,54
- електроенергія	97846	98534	128,91	125,14
- паливо	28344	29752	37,34	37,78
Витрати на оплату праці	107514	117201	141,65	148,84
Відрахування на соціальні заходи	34406	37518	45,33	47,65
Амортизація	98269	98615	129,47	125,24
Операційна собівартість	900324	953646	1186,2	1211,13
Адміністративні витрати	70428	72328	92,79	91,86
Витрати на збут	51465	56461	67,41	71,71
Повна собівартість	1021917	1082435	1346,4	1374,7

Джерело: власні розрахунки

Метою подальшого аналізу собівартості є з'ясування причин зміни рівня фактичної собівартості у порівнянні із попереднім періодом, що визначає необхідність детального аналізу кожного елементу собівартості. При зміні обсягу випуску змінюється умовно-постійна частина витрат, яка припадає на 1 т продукції, що і відбивається на рівні операційної собівартості. Таким чином вплив зміни обсягу випуску на собівартість за елементом «Матеріальні затрати» розраховується за наступною формулою:

$$\Delta C = \sum Z_f (1/Q^f - 1/Q^p), \text{ де} \quad (2.9)$$

Z_f - фактична величина умовно-постійної частини в кожній групі матеріальних затрат за місяць, грн;

Q^f - фактичний обсяг произведеної продукції, т;

Q^p - плановий об'єм випуска за місяць, т.

Таким чином вплив зміни обсягу випуску на величину сировини, розраховується за формулою (3.10), дорівнює:

$$\Delta C1=523,7(1/759,0-1/787,4)=0,026 \text{ (грн/т)}.$$

Дані для детального аналізу витрат сировини і допоміжних матеріалів наведені в табл. 2.22.

Таблиця 2.22

**Свідчення про витрати сировини та матеріалів ПАТ
«ОХТИРСЬКИЙ ХЛБКОМБІНАТ»**

Види сировини	Одиниця виміру	Ціна сировини, грн		Кількість видатків сировини		Витрати сировини, грн	
		план	факт	план	факт	план	факт
Мука в/с	кг	1,08	1,10	392147	400406	423518,7	440446,6
Мука ржана	кг	0,67	0,67	26523	26523,0	17770,4	17770,4
Дрожі пресовані	кг	2,70	2,68	10395	10402,0	28085,4	27877,4
Маргарин	кг	3,38	3,38	1751,0	1753,0	5918,4	5925,1
Інша сировина	кг	6,75	6,72	10834,0	11905,7	73129,5	80006,5
Разом	кг			441650	450989,7	548422,4	572026,0

Джерело: власні розрахунки

З табл. 2.22 бачимо, що витрати на сировину збільшились на 16927,9 грн. До збільшення матеріальних витрат привело збільшення ціни на муку на 0,02 грн. Вплив цієї причини розраховується по формулі:

$$\Delta C_{м2}=\Delta Z_{м}/O_{фп}=16927,9/1287600=0,013 \text{ грн/кг}$$

$$\Delta C_{м2}=0,013 \times 1287600=16738,8 \text{ грн.}$$

В цьому випадку необхідно шукати постачальників з низькими цінами. У табл. 2.22 зазначені елементи, по яких можливо знизити частку умовно-постійних витрат. Непродуктивний ріст питомих витрат по сировині й матеріалам за допомогою формули (табл. 2.23):

$$\Delta C_{м} = \Delta Z_{м}/ Q^{\phi}_{п} = 2,7/1287,6=0,0021 \text{ (грн/грн)}$$

$$\Delta C_{м}=0,0021 \times 1287600=2703,96 \text{ грн.}$$

Таблиця 2.23

**Дані розрахунку непродуктивного росту матеріальних витрат ПАТ
«ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»**

№ п/п	Найменування показника	Факт., тис. грн.	План., тис. грн.	Ріст (+), Зниження (-)
1	Обсяг матеріальних витрат, фактично використаних для виготовлення продукції	700,3	698,8	1,5
2	Втрати сировини й матеріалів у межах норм природного збитку	1,2		1,2
	Разом	701,5	698,8	2,7

Джерело: власні розрахунки

ΔZ_m - абсолютний неопераційний ріст витрат на сировину й матеріали у звітному періоді, тис.грн;

$Q^{\Phi\P}$ - фактичний обсяг випуску продукції, тис.грн.

Проаналізуємо причини, що впливають на показаний ріст:

1. Витрати сировини й матеріалів у межах норм природного убитку:

$$\Delta C_{m1} = Z_{п н.е.у.} / Q^{\Phi\P} = 1,2 / 1287,6 = 0,0009 \text{ (грн/грн)}$$

$Z_{п н.е.у.}$ - втрати сировини й матеріалів у межах норм природного збитку, тис.грн.

2. Ріст цін на сировину й основні матеріали.

$$\text{Розрахуємо за допомогою формули: } \Delta C_{m2} = Z^{\Phi M} - Z^{\text{пл} M} / O^{\Phi\P} \quad (3.8)$$

$$\Delta C_{m2} = 700,3 - 698,8 / 1287,6 = 0,0012 \text{ (грн/грн)}$$

$Z^{\Phi M}$, $Z^{\text{пл} M}$ - відповідно обсяг матеріалів, фактично використаних для виготовлення продукції по фактичним і плановим цінам, тис.грн.

Аналіз собівартості виробляємої продукції показав, що основними статтями затрат є матеріальні витрати на випуск продукції. Зменшення витрат на основну сировину хлібобулочних виробів - муку - буде сприяти зниженню собівартості продукції, що в свою чергу, приведе до збільшення прибутків операційної діяльності. Вихідні дані для аналізу витрат на оплату праці приведені у табл. 2.24.

Таблиця 2.24

**Відомості про витрати на оплату праці і продуктивність ПАТ
«ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ»**

№ п/п	Структура виплат на оплату праці	Листопад	Грудень	Ум.-пост. частина, факт. тис.грн	Ум.-пост. частина, факт. тис.грн
1	Місячні витрати на оплату праці ПВП, тис.грн.	107,5	117,2	67,5	72,5
1.1.	Основна заробітна плата	93,6	100,8		
1.2.	Додаткова заробітна плата	13,9	16,4		
2.	Чисельність трудящих, чол.	265	265		
	У тому числі:				
	- ПВП	122	122		
	- Робочих	115	115		
3.	Питомі витрати на оплату праці ПВП, грн/чол.	698,75	761,8		
4.	Продуктивність праці, Грн./чол.				
	- ПВП	10,14	10,15		
	- Робочих	10,76	10,76		

Джерело: власні розрахунки

Розрахуємо непродуктивний ріст витрат на оплату праці за звітний період по

- перевищення капіталу основної заробітної плати над запланованою у розмірі:

$$\Delta \text{Своп1} = (100,8-93,6)/1287600 = 0,000006 \text{ Гр/грн.}$$

- перевищення капіталу додаткової заробітної плати

$$\Delta \text{Своп2} = (16,4-13,9)/1287600 = 0,000002 \text{ гр/грн.}$$

$$\text{Фоп} = (761,8/698,75 - 10,15/10,14)/1287600 * 1172 = 0,008 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Фоп} = 0,008 * 1287,6 = 10548 \text{ грн.}$$

Отже, чим більше темпи зростання продуктивності праці випереджують темпи зростання середньої заробітної плати, тим вище темпи зниження зарплати в собівартості продукції.

Аналіз відрахувань на соціальні заходи.

Вплив причин на елемент «відрахування на соціальні заходи» є таким же, що й на елемент «Витрати на оплату праці» і розраховується таким чином:

$$\Delta C_{cm} = \Delta C_{ot} \times H_n = 0,0058 \times 0,365 = 0,0021 \text{ грн/грн}$$

На собівартість по елементу амортизація на аналізованому ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» оказує вплив обсяг випуску продукції. Амортизаційні витрати є умовно-постійними, тому що ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» для розрахунку амортизаційних відрахувань використовує встановлені норми амортизації. Розрахуємо вплив збільшення обсягу випуску продукції на питомі витрати на амортизацію по формулі:

$$\Delta C_a = 3^{\Phi_{ao}} (1/Q^{\Phi_{п+}} + \Delta Q_{п-} - 1/Q^{\Phi_{п}}), \text{ де}$$

$3^{\Phi_{ao}}$ - фактично нарахована сума амортизації на основні капітали по нормах, тис.грн.

$$\Delta C_a = 98,6 \times (1/1287,6 + 27,4 - 1/1287,6) = -0,0019 \text{ грн/грн}$$

Цей спосіб є єдиним методом для зниження частки амортизаційних відрахувань у собівартості продукції, оскільки ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» не здійснює непродуктивного збільшення основних капіталів.

Можна зробити висновок, що найбільший ріст інших операційних витрат в поточному місяці відбувся за рахунок росту статті «Організаційні витрати» та «Витрати на охорону праці» (2,53 тис.грн). Керівництву належить встановити контроль за цими витратами, простежити їх цілеспрямованість. Значно зросли витрати на зв'язок 0,36 тис.грн, це є наслідком відсутності режиму економії. Виходячи з вищенаведеного можна зробити висновок, що неопераційний ріст інших операційних витрат в поточному місяці ($\Delta Z_{пр}$) склав 9 тис.грн. Ріст питомих інших операційних витрат за рахунок вказаної причини розраховується таким чином:

$$\Delta C_{пр 1} = \Delta Z_{пр} / Q^{\Phi_{п}} \quad (2.25)$$

Таблиця 2.25

**Відомості про структуру інших операційних витрат ПАТ
«ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»**

№ п/п	Елементи інших операційних витрат	Попередній	Звітний
1	Витрати на охорону праці	24,7	22,4
2	Витрати на зв'язок	1,2	1,56
3	Витрати на рекламу	1,46	1,30
4	Податки, збори, обов'язкові платежі	34,7	42,33
5	Вода і каналізація	0,89	0,89
6	Організаційні витрати	1,35	1,12
7	Витрати на транспортні послуги	21,6	25,3
8	Разом:	85,9	94,9

Джерело: власні розрахунки

$$\Delta \text{СпрI} = 9/1287,6=0,00699 \text{ (грн/грн)}$$

$$\Delta \text{Спр1}=0,00699 \times 1287600=9000,3 \text{ (грн).}$$

Але в силу того, що обсяг випуску продукції в поточному місяці зріс відповідно до рівня попереднього періоду і плану, причина зниження обсягу випуску продукції не вплине негативно на величину інших операційних витрат.

Економічний ефект від збільшення обсягу випуску продукції розраховується на підставі даних, що приведені в табл. 2.26.

Таблиця 2.26

**Дані про собівартість випущеної продукції ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ
ХЛІБОКОМБІНАТ»**

Елемент собівартості продукції	Разом, Грн.	Умовно-постійна частина, грн..	Умовно-постійна частина, грн..
Матеріальні витрати	700312	27546	672766
Витрати на оплату праці	117201	56849	60352
Нарахування на зарплату	37518	18192	19326
Амортизація	98615	98615	-
Інші витрати	128789	128789	-

Джерело: власні розрахунки

$$\Delta \text{Зупмв} = 27546 \times (1/759,0 - 1/787,4) = 1,38 \text{ грн/т}$$

$$\Delta \text{Зупоп} = 56849 \times (1/759,0 - 1/787,4) = 2,84 \text{ грн/т}$$

$$\Delta \text{Зупнз} = 18192 \times (1/759,0 - 1/787,4) = 0,91 \text{ грн/т}$$

$$\Delta \text{Зупам} = 98615 \times (1/759,0 - 1/787,4) = 4,93 \text{ грн/т}$$

$$\Delta \text{Зупоп} - 128789 \times (1/759,0 - 1/787,4) = 6,44 \text{ грн/т}$$

$$\Delta \text{Зуп} = 16,5 \times 787,4 = 12992,1$$

Якщо знизити собівартість продукції по запропонованих заходах, то збільшиться прибуток ПАТ «Охтиркахліб».

ПАТ «Охтиркахліб» займається іншою операційною діяльністю. Дані про формування фінансового результату від іншої операційної діяльності наведені у табл. 2.27.

Таблиця 2.27

Відомості про формування фінансового результату від іншої операційної діяльності

№ п/п	Найменування статей іншої операційної діяльності	Доходи, тис.грн	Витрати, тис. грн.	Збиток, тис.грн.
1	Реалізація оборотних активів	-	-	-
2	Операційна курсова різниця	-	-	-
3	Штрафи та пені	-	312	312
4	Торгівельна діяльність	93515	94628	1113
5	Інші операції	-	-	-
6	Сумнівна й безнадійна заборгованість		7312	7312

Джерело: власні розрахунки

Інша операційна діяльність є збитковою не яких доходів не приносить, а тільки складає збитки у розмірі 8737,0 грн.

На основі проведеного аналізу фінансових результатів від основної діяльності ПАТ «Охтиркахліб» і собівартості продукції розроблені конкретні заходи, що до усунення негативного впливу виявлених причин. На підставі даних табл. 2.28 розробляються конкретні заходи по усуненню впливу виявлених причин.

Таблиця 2.28

Результати аналізу фінансових результатів ПАТ «Охтиркахліб»

Найменування причин, що викликали збільшення витрат або збитків по усіх видах діяльності	Збільшення витрат або збитків, грн
1. Збільшення внутрішньозмінних витрат робочого часу	12992,1
2. Збільшення цін на сировину	16738,8
3. Перевищення капіталу оплати праці у порівнянні зростом обсягу виробництва	10545
4. Виставлені штрафи, пені та неустойка	312
5. Списання на витрати сумнівної безнадійної заборгованості	7312
Разом	47899,9

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.29

Заходи по поліпшенню фінансових результатів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

Заходи по усуненню від'ємного впливу причин, що викликали збільшення витрат або збитків по усіх видах діяльності	Резерв збільшення прибутків або зменшення збитків, грн
1. Збільшення матеріальної зацікавленості робітників за своєчасне постачання сировини	12992,1
2. Співробітництво з новими постачальниками сировини	16738,8
3. Введення системи преміювання працівників відносно до виконання плану по виробництву продукції	10545,0
4. Контроль за операціями по оплаті податків і розрахунків з постачальниками	312
5. Диверсифікація і пошук платоспроможних споживачів продукції	7312
Разом	47899,9

Джерело: власні розрахунки

Прибуток ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» складав 120 тис.грн в аналізуємом періоді. Якщо провести вищевказані заходи, ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» отримає прибуток у розмірі 147,9 тис. грн.

Висновки до розділу 2

1. За аналізований період спостерігається зниження абсолютно всіх показників рентабельності. Зниження таких показників, як рентабельність продукції за прибутком від реалізації та рентабельності активів за прибутком від реалізації свідчать про падаючий попит на продукцію ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» – це тривожний сигнал.

2. У ході проведеного аналізу з'ясовано, що загальна вартість майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» (валюта балансу) збільшилась. У структурі активів як на начало так і на кінець періоду мають перевагу необоротні активи. Значно зросли оборотні активи. Найбільшу питому вагу має дебіторська заборгованість, управлінню якої слід приділити значну увагу. У структурі пасивів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» питому вагу має власний капітал. За звітний період, значно збільшилася величина позикового капіталу. Збільшились абсолютний розмір короткострокових кредитів та позик та поточних зобов'язань. Необоротні активи складаються лише з основних засобів. За звітний період їх вартість зросла. Відсутність довгострокової дебіторської заборгованості позитивно характеризує фінансовий стан ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». У структурі оборотних активів за звітний період значно збільшився розмір дебіторської заборгованості – це негативна характеристика. Незначну роль у структурі складають запаси та грошові кошти та їх еквіваленти. Власний капітал ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» сформований за рахунок статутного капіталу в сумі 2520 тис.грн. , резервного капіталу та нерозподіленого прибутку. У структурі позикового капіталу нема довгострокових джерел. У структурі кредиторської заборгованості найбільшу питому вагу складає заборгованість за товари, роботи, послуги. Другою статтею є зобов'язання за розрахунками з бюджетом. Питома вага таких статтею, як страхування, оплата праці та інші поточні зобов'язання – незначна.

3. Як на початок так і на кінець звітнього періоду ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» має нестійкий фінансовий стан. ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» має високий рівень автономії. Високий рівень показника автономії вказує на те що ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» має можливість вийти з нестабільного стану. Рівень коефіцієнта фінансової залежності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» менше ніж нормативне значення. Коефіцієнт співвідношення позикових і власних засобів у нормі.

ВИСНОВКИ

1. За аналізований період спостерігається зниження абсолютно всіх показників рентабельності. Зниження таких показників, як рентабельність продукції за прибутком від реалізації та рентабельності активів за прибутком від реалізації свідчать про падаючий попит на продукцію ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» – це тривожний сигнал.

2. У ході проведеного аналізу з'ясовано, що загальна вартість майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» (валюта балансу) збільшилась. У структурі активів як на начало так і на кінець періоду мають перевагу необоротні активи. Значно зросли оборотні активи. Найбільшу питому вагу має дебіторська заборгованість, управлінню якої слід приділити значну увагу. У структурі пасивів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» питому вагу має власний капітал. За звітний період, значно збільшилася величина позикового капіталу. Збільшились абсолютний розмір короткострокових кредитів та позик та поточних зобов'язань. Необоротні активи складаються лише з основних засобів. За звітний період їх вартість зросла. Відсутність довгострокової дебіторської заборгованості позитивно характеризує фінансовий стан ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ». У структурі оборотних активів за звітний період значно збільшився розмір дебіторської заборгованості – це негативна характеристика. Незначну роль у структурі складають запаси та грошові кошти та їх еквіваленти. Власний капітал ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛБОКОМБІНАТ» сформований за рахунок статутного капіталу в сумі 2520 тис.грн. , резервного капіталу та нерозподіленого прибутку. У структурі позикового капіталу нема довгострокових джерел. У структурі кредиторської заборгованості найбільшу питому вагу складає заборгованість за товари, роботи, послуги. Другою статтею є зобов'язання за розрахунками з бюджетом. Питома вага таких статтею, як страхування, оплата праці та інші поточні зобов'язання – незначна.

3. Як на початок так і на кінець звітнього періоду ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» має нестійкий фінансовий стан. ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» має високий рівень автономії. Високий рівень показника автономії вказує на те що ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» має можливість вийти з нестабільного стану. Рівень коефіцієнта фінансової залежності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» менше ніж нормативне значення. Коефіцієнт співвідношення позикових і власних засобів у нормі.

4. За аналізований період спостерігається зниження абсолютно всіх показників рентабельності. Зниження таких показників, як рентабельність продукції за прибутком від реалізації та рентабельності активів за прибутком від реалізації свідчать про падаючий попит на продукцію ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» – це тривожний сигнал.

5.. У ході проведеного аналізу з'ясовано, що загальна вартість майна ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» (валюта балансу) збільшилась. У структурі активів як на начало так і на кінець періоду мають перевагу необоротні активи. Значно зросли оборотні активи. Найбільшу питому вагу має дебіторська заборгованість, управлінню якої слід приділити значну увагу. У структурі пасивів ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» питому вагу має власний капітал. За звітний період, значно збільшилася величина позикового капіталу. Збільшились абсолютний розмір короткострокових кредитів та позик та поточних зобов'язань. Необоротні активи складаються лише з основних засобів. За звітний період їх вартість зросла. Відсутність довгострокової дебіторської заборгованості позитивно характеризує фінансовий стан ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ». У структурі оборотних активів за звітний період значно збільшився розмір дебіторської заборгованості – це негативна характеристика. Незначну роль у структурі складають запаси та грошові кошти та їх еквіваленти. Власний капітал ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» сформований за рахунок статутного

капіталу в сумі 2520 тис.грн. , резервного капіталу та нерозподіленого прибутку. У структурі позикового капіталу нема довгострокових джерел. У структурі кредиторської заборгованості найбільшу питому вагу складає заборгованість за товари, роботи, послуги. Другою статтею є зобов'язання за розрахунками з бюджетом. Питома вага таких статтею, як страхування, оплата праці та інші поточні зобов'язання – незначна.

б. Як на початок так і на кінець звітного періоду ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» має нестійкий фінансовий стан. ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» має високий рівень автономії. Високий рівень показника автономії вказує на те що ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» має можливість вийти з нестабільного стану. Рівень коефіцієнта фінансової залежності ПАТ «ОХТИРСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ» менше ніж нормативне значення. Коефіцієнт співвідношення позикових і власних засобів у нормі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антипенко Н. В., Прокопенко М. В. Методологічні та теоретичні основи оцінювання ймовірності банкрутства підприємства ДП "УКРАЕРОРУХ". *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 5(2). С. 5-9.
2. Артамонова Н. С. Економіко-правова підтримка процесу запобігання банкрутству та ліквідації суб'єктів господарювання. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 2(1). С. 9-12.
3. Белікова Т. В., Воробйова А. А. Еволюція законодавства про банкрутство в Україні. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 54-59.
4. Будяченко О. М. Актуальні питання визначення складу суб'єктів кримінальної відповідальності за доведення до банкрутства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Юридичні науки*. 2021. № 12. С. 74-78.
5. Буркова Л. А. Оцінка ймовірності настання банкрутства підприємств металургійної галузі як складова визначення їх інвестиційної привабливості. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 8. С. 34-39.
6. Бутирська І. А. Банкрутство фізичних осіб: проблеми теорії та практики. *Економіка та право*. 2021. № 1. С. 89-95.
7. Бутирський А. А., Ніколенко Л. М. Виплата винагороди арбітражному керуючому у справі про банкрутство: теоретичні і практичні проблеми. *Економіка та право*. 2021. № 2. С. 25-32.
8. Гайденко С. М., Волгіна Н. О., Панова О. Д., Юр'єва С. Ю. Оцінка моделей прогнозування банкрутства підприємств готельного бізнесу в умовах цифровізації економіки. *Економіка та держава*. 2022. № 6. С. 92-100.
9. Губанова І. В. Особливості моделювання ймовірності банкрутства за допомогою дискримінантних моделей та їх застосування в судовій економічній експертизі. *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 88-93.

10. Гурин М. О. Процесуальна форма розгляду справ про визнання правочинів боржника недійсними у справі про банкрутство. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2022. Вип. 69. С. 185-188.
11. Гурин М. О. Строки, що застосовуються під час визнання правочинів боржника недійсними у процедурі банкрутства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2022. Вип. 70. С. 219-223.
12. Добровольська О. В., Рондова М. А. Прогнозування банкрутства як методу оцінки фінансового стану підприємства. *Агросвіт.* 2021. № 20. С. 40-45.
13. Домінова І. В., Кисіль Т. М. Прогнозування оцінки ймовірності банкрутств банківських установ на основі адаптованої нормативно-індексної моделі. *Ефективна економіка.* 2021. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_1_54
14. Дутка В. В. Санація боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство. *Економіка та право.* 2021. № 1. С. 96-101.
15. Ємельянов О. Ю. Методи оцінювання та напрями зниження схильності підприємств до банкрутства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки.* 2022. № 11. С. 48-54.
16. Задихайло Д. В., Швидка Т. І., Резнікова В. В. Політико-правовий зв'язок інститутів забезпечення економічної конкуренції та банкрутства в системі господарювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2023. Вип. 75(3). С. 227-233.
17. Керімов О. П. Аналіз факторів банкрутства великих підприємств України. *Фінанси України.* 2022. № 3. С. 76-87.
18. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України № 2597-VIII від 18.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19/ed20181018#n9>

19. Коцеруба Н. В. Методика прогнозування потенційного банкрутства підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 9. С. 39-50.
20. Коцеруба Н. В., Лобачева І. Ф. Теоретичні засади аналізу банкрутства підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 4. С. 52-59.
21. Лазаренко В. В. Доведення до банкрутства окремих суб'єктів господарської діяльності: поняття та правове регулювання. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2021. Вип. 89. С. 115-123.
22. Малій О. Г., Ріяка Т. Ю. Прогнозування фінансового стану підприємства та діагностика банкрутства. *Креативний простір*. 2023. № 11. С. 55-57.
23. Мартинов А. А., Мартинова Л. В., Сташевська І. В. Нормативно-правове регулювання процедури банкрутства в Україні: сучасний стан та напрями вдосконалення. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 4. С. 18-23.
24. Минчинська І. В. Напрями запобігання банкрутству підприємств у системі державного антикризового регулювання економіки України. *Економіка та держава*. 2021. № 9. С. 87-93.
25. Міньковський С. В., Чипиженко Є. В. Питання конкуренції норм Кодексу України з процедур банкрутства та Закону України "Про виконавче провадження" у справах про неплатоспроможність фізичних осіб. *Економіка та право*. 2021. № 4. С. 32-38.
26. Набатова Ю. О., Гурська Н. В. Оцінка фінансової діяльності підприємства: розробка заходів щодо покращення стану та запобігання можливості банкрутства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки*. 2021. № 12(3). С. 53-59.
27. Нусінов В. Я., Буркова Л. А. Оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств з урахуванням горизонту прогнозування. *Агросвіт*. 2021. № 7-8. С. 18-25.

28. Нусінов В. Я., Буркова Л. А. Розробка матриць якісного оцінювання ймовірності початку процедури банкрутства підприємств на підставі кількісних методів розрахунків. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 12-17.

29. Нусінов В. Я., Олюха В. Г., Буркова Л. А., Шепелюк В. А. Запобігання банкрутству підприємств як складова сталого розвитку. *Економіка та право*. 2021. № 4. С. 18-31.

30. Палковський Є. С. Методологія проведення судово-економічної експертизи з питань виявлення ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2. С. 674-678.

31. Панченко В. В. Транскордонні банкрутства в Україні: організаційно-правові питання. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 3. С. 56-60.

32. Панченко В. В. Організаційно-правові аспекти розгляду справ про транскордонні банкрутства з множинними провадженнями. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2022. Вип. 72(1). С. 150-154.

33. Петик Л. О., Пісяк М. З. Методологічні підходи до діагностики та оцінювання ймовірності банкрутства підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2022. № 10(1). С. 22-26.

34. Петик Л. О., Клепанчук О. Ю., Корень Д. О. Моніторинг фінансової неплатоспроможності та ймовірності банкрутства. *Бізнес Інформ*. 2022. № 12. С. 237-242.

35. Поєдинок В. В., Коваленко І. В. Відповідальність директорів у процедурах неспроможності (банкрутства) за законодавством ЄС та окремих держав-членів ЄС. *Економіка та право*. 2021. № 1. С. 48-60.

36. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: наказ Міністерства економіки від 19.01.2006 № 14 (зі змінами № 1361 від 26.10.2010). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>

37. Романюк М. В., Ткаченко С. А. Аналіз моделей оцінки ймовірності банкрутства підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки.* 2021. № 6(2). С. 101-108.

38. Сова О. Ю., Морозов Є. Ю. Стратегії запобігання банкрутству підприємств у контексті ризик-менеджменту. *Проблеми економіки.* 2021. № 1. С. 91-97.

39. Сур Ю. В. Діагностика фінансової кризи на підприємстві та попередження банкрутства (на прикладі АТ "Українські енергетичні машини"). *Соціально-гуманітарний вісник.* 2023. Вип. 41. С. 9-11.

40. Шаповалов Р. А. Межі компетенції судового експерта-економіста при документальному підтвердженні розміру збитків у справах, пов'язаних з банкрутством підприємств. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.* 2021. № 2. С. 544-548.

41. Ярова Н. В., Воркунова О. В. Моніторинг вірогідності виникнення банкрутства як основа інноваційного розвитку підприємств портового господарства. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті.* 2022. Вип. 1. С. 5-19.